

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

ГЕРАСИМЕНКО ТЕТЯНА ВОЛОДИМИРІВНА

УДК 338.48:332.1:330.341.2(477)

**ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК
РЕГІОНАЛЬНОЇ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ
В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ**

Спеціальність 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка»

РЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора економічних наук

Дніпро 2026

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка» Міністерства освіти і науки України.

Науковий консультант: **БЕЗУГЛА Людмила Сергіївна**, доктор економічних наук, професор, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» Міністерства освіти і науки України, завідувач кафедри туризму та економіки підприємства.

Офіційні опоненти: **ПАНУХНИК Олена Віталіївна**, доктор економічних наук, професор, провідний науковий співробітник науково-дослідного центру Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

КОШКАЛДА Ірина Віталіївна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри управління земельними ресурсами, геодезії та кадастру Державного біотехнологічного університету;

КРУПЦА Ірина Вікторівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри туристичного бізнесу та рекреації Одеського національного технологічного університету.

Захист відбудеться «25» вересня 2026 р. о 11⁰⁰ год на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 08.080.12 у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка» Міністерства освіти і науки України за адресою: 49005, м. Дніпро, просп. Дмитра Яворницького, 19, аудиторія 1/148.

З дисертацією можна ознайомитися на офіційному сайті Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» за покликанням: https://old.nmu.org.ua/ua/content/infrastructure/structural_divisions/academic_board/%D0%94%2008.080.012/ та в бібліотеці університету за адресою: 49005, м. Дніпро, просп. Дмитра Яворницького, 19.

Реферат розісланий «25» серпня 2026 р.

Секретар
спеціалізованої вченої ради Д 08.080.12

Марія БЄЛОБОРОВОВА

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дисертаційної роботи зумовлена необхідністю наукового обґрунтування інноваційного розвитку регіональної туристичної інфраструктури в умовах структурних, технологічних, інституційних, просторових і безпекових трансформацій економіки. Цифровізація, зелений перехід, зміна моделей туристичного споживання, посилення міжрегіональної конкуренції, наслідки пандемії COVID-19 та повномасштабної війни істотно змінили умови функціонування туристичної сфери. За таких обставин туристична інфраструктура має розглядатися як територіально організована багаторівнева соціально-економічна система, результативність якої визначається взаємодією матеріально-ресурсних, сервісних, цифрових, інституційних, інвестиційних та управлінських елементів. Регіональна туристична інфраструктура виконує ресурсно-забезпечувальні та інтеграційні функції, створюючи необхідні умови для туристичної діяльності й забезпечуючи взаємодію елементів туристичної системи регіону. Вона створює умови для доступу до туристичних ресурсів, формування, просування та споживання туристичного продукту, розвитку підприємництва, зростання зайнятості, податкових надходжень та інвестиційної привабливості територій. Її економічний вплив охоплює транспорт, торгівлю, будівництво, ресторанне господарство, культуру, спорт та інформаційні послуги, формуючи прямі, непрямі й індуковані ефекти. Проте наявність туристичних ресурсів та інфраструктурних об'єктів не гарантує належної соціально-економічної результативності. Реалізація туристичного потенціалу залежить від якості управління, інституційної спроможності, узгодженості інвестиційних рішень, рівня цифровізації, безбар'єрності, екологічної стійкості та безпеки.

Для України ця проблема є актуальною через міжрегіональні відмінності у стані транспортної, готельно-ресторанної, культурно-дозвілєвої та цифрової інфраструктури, рівнях інвестиційного забезпечення, управлінської зрілості й результативності туристичної сфери. Російсько-українська війна спричинила руйнування інфраструктури, призвела до змін туристичних потоків, скорочення інвестиційних ресурсів і зростання безпекових ризиків, що посилили територіальні диспропорції. Частина регіонів має значний туристичний потенціал, але недостатні фінансові та управлінські можливості для його реалізації, тоді як у регіонах із відносно розвиненою інфраструктурою її потенціал не завжди забезпечує належну соціально-економічну результативність.

У період відновлення туристична інфраструктура може сприяти диверсифікації регіональної економіки, залученню інвестицій, створенню робочих місць і реалізації туристичного потенціалу територій. Це зумовлює необхідність диференційованого підходу до її розвитку. Розподіл обмежених інвестиційних ресурсів має враховувати інфраструктурний дефіцит, управлінську зрілість, резерв підвищення соціально-економічної результативності та здатність регіону забезпечити мультиплікативний ефект. Зазначене визначає потребу у формуванні інструментарію встановлення територіальних пріоритетів та обґрунтування інвестиційних рішень для органів державної влади й місцевого самоврядування, застосування якого сприятиме цільовому розподілу ресурсів, зменшенню

просторових диспропорцій і збалансованому розвитку регіональної туристичної інфраструктури.

Важливим орієнтиром для України є досвід Європейського Союзу, де розвиток туристичної інфраструктури поєднується з політикою територіальної згуртованості, цифровою і зеленою трансформацією, сталою мобільністю, доступністю та управлінням туристичними DESTINATION. Водночас значна диференціація європейських регіонів за інфраструктурною насиченістю, туристичною спеціалізацією та моделями управління унеможливорює механічне перенесення окремих практик. Адаптація європейського досвіду має ґрунтуватися на просторовій типологізації регіонів, визначенні референтних моделей розвитку, оцінюванні управлінської зрілості та зіставленні моделей управління з потребами українських територій.

Теоретичні засади просторової організації економічної діяльності та впливу інфраструктури на регіональний розвиток закладено у працях М. Фудзіти (Masahisa Fujita), П. Кругмана (Paul Krugman), Р. Капелло (Roberta Capello) і П. Нейкампа (Peter Nijkamp). Сутність, структуру, функції та регіональні особливості туристичної інфраструктури досліджували Н. Бошота, В. Папп, О. Лендел, М. Поколодна, І. Писарева, А. Голод, І. Сторонянська, Г. Горіна, Н. Іванова, Ю. Бочарова та інші науковці. Проблеми сталого, просторового, інноваційного та фінансово-інвестиційного розвитку туризму висвітлено у працях Н. Павліхи, І. Цимбалюк, А. Савчук, Л. С. Безуглої, М. В. Белобородової, Л. А. Бондаренко, О. В. Панухник, І. В. Крупіци та І. В. Кошкалди. Стратегічні, інноваційні та управлінські аспекти розвитку туристичної сфери, підприємств і DESTINATION досліджували М. Бойко, А. Охріменко, І. Комарницький, М. Босовська, Л. Гончар, А. Квілінський, О. Люльов, В. Поліщук, М. Барна та Л. Бовш. У працях У. Гретцель (Ulrike Gretzel), М. Сігали (Marianna Sigala), Чжен Сяна (Zheng Xiang), Ч. Ку (Chulmo Koo), С. Пайка (Steven Pike) і С. Дж. Пейджа (Stephen J. Page) розвинено наукові підходи до інноваційного й цифрового розвитку туризму, управління DESTINATION та взаємодії стейкхолдерів.

Попри значний доробок науковців, недостатньо розроблено цілісний підхід, що поєднує інтегральне оцінювання та просторову діагностику туристичної інфраструктури, визначення управлінської зрілості й пріоритетність трансформації, розподіл інвестиційних ресурсів і вибір диференційованих стратегій з урахуванням безпекових, інклюзивних та європейських орієнтирів.

Отже, актуальність дослідження зумовлена необхідністю розроблення теоретико-методологічних, методичних і організаційно-економічних засад інноваційного розвитку регіональної туристичної інфраструктури в межах двоконтурного механізму, спрямованого на зменшення територіальних диспропорцій, підвищення результативності інвестицій і забезпечення сталого розвитку регіонів України.

Зв'язок роботи з науковими планами, програмами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану НДР НТУ «Дніпровська політехніка» за темами: «Інтеграція України у світовий ринок туристичних послуг» (2016–2020 рр., ДРН 0116U005632) визначено напрями інтеграції туристичної сфери України; «Соціальна відповідальність у системі підприємницької діяльності» (2020–

2023 рр., ДРН 0120U104934) – обґрунтовано засади соціально відповідального підприємництва; «Поведінкова економіка як основа прийняття управлінських рішень суб'єктами економічних відносин» (2020–2023 рр., ДРН 0120U104935) – виокремлено поведінкові чинники прийняття управлінських рішень; «Організаційно-економічне забезпечення розвитку туристично-рекреаційних територій на засадах євроінтеграції» (2023–2025 рр., ДРН 0123U102800) – систематизовано європейські підходи до управління туристично-рекреаційними територіями; «Розвиток регіональної туристичної інфраструктури в повоєнному відновленні» (2024–2026 рр., ДРН 0124U004717) – виявлено просторові диспропорції, пріоритети трансформації та напрями інвестиційного забезпечення туристичної інфраструктури.

Мета дисертаційної роботи полягає у теоретико-методологічному обґрунтуванні та розробленні цілісної системи концептуальних, методичних і організаційно-економічних засад інноваційного розвитку регіональної туристичної інфраструктури в умовах трансформації економіки, спрямованих на підвищення результативності функціонування туристичної сфери та використання інфраструктурного потенціалу регіонів з урахуванням принципів сталого розвитку, інклюзивності, інституційної спроможності й безпекових викликів.

Поставлена у роботі мета визначила необхідність вирішення наступних завдань:

- розвинути понятійно-категоріальний апарат економіки туристичної діяльності, уточнивши зміст, структуру, функції та місце туристичної інфраструктури в регіональній економіці;
- обґрунтувати просторову й багаторівневу організацію регіональної туристичної інфраструктури, закономірності, чинники та напрями її трансформації на засадах сталого розвитку;
- дослідити еволюцію наукових підходів і систематизувати види інновацій у туризмі, обґрунтувати засади та пріоритети інноваційного розвитку регіональної туристичної інфраструктури;
- розробити концептуально-методичні засади комплексного оцінювання регіональної туристичної інфраструктури з урахуванням її багатокomпонентності, ієрархічності та просторової диференціації;
- сформуванати систему індикаторів, обґрунтувати методи їх нормалізації, агрегування і зважування та розробити алгоритм побудови інтегрального індексу;
- здійснити інтегральне оцінювання туристичної інфраструктури регіонів України, виявити просторові диспропорції, сформуванати типологію «ядро – внутрішня напівпериферія – зовнішня напівпериферія – периферія» та оцінити її стійкість до зміни ваг;
- визначити цільові орієнтири сталого розвитку й обґрунтувати інституційне забезпечення трансформації регіональної туристичної інфраструктури з розмежуванням функцій та інструментів взаємодії суб'єктів різних рівнів;
- проаналізувати стан, динаміку й збалансованість інноваційно-інвестиційного забезпечення туристичної інфраструктури України, оцінити відповідність обсягів інвестування отриманим результатам і визначити напрями трансформації;

- удосконалити науково-практичні засади оцінювання економічної результативності туристичної інфраструктури шляхом визначення мультиплікативних, міжгалузевих і фіскальних ефектів за моделлю «витрати – випуск» та формування інтегрованого сектора «туристична інфраструктура»;

- дослідити просторову диференціацію регіонів ЄС за рівнем розвитку туристичної інфраструктури та розробити типологію NUTS 2 із референтними моделями на основі факторного і кластерного аналізу;

- комплексно оцінити інфраструктурне забезпечення, туристичну результативність та екологічну стійкість репрезентативних регіонів ЄС, типологізувати моделі управління DESTINACIAMI й обґрунтувати підхід до оцінювання управлінської зрілості;

- інтегрально оцінити управлінську зрілість і соціально-економічну результативність туристичної сфери регіонів України, розробити індекс пріоритетності трансформації та визначити територіальні пріоритети інноваційного розвитку туристичної інфраструктури;

- розробити методологічну концепцію двоконтурної побудови організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку регіональної туристичної інфраструктури, обґрунтувати його принципи, складові, рівні реалізації, склад суб'єктів, інструменти та взаємодію стратегічного й економічного контурів;

- побудувати економіко-математичну модель підтримки інвестиційних рішень за обмеженого бюджету, що поєднує пріоритетність трансформації, гарантований і пріоритетний розподіл ресурсів, адаптивний коефіцієнт потенційного мультиплікативного ефекту та оцінювання потенційної економічної результативності й сценарної стійкості;

- розробити й апробувати на рівні територіальних громад методичний підхід до стратегічного управління інноваційним розвитком регіональної туристичної інфраструктури, що поєднує оцінювання і позиціонування територій із вибором моделей управління, пріоритетних і комплементарних стратегій.

Об'єктом дослідження є процес інноваційного розвитку регіональної туристичної інфраструктури в умовах трансформації економіки, що реалізується через взаємодію стратегічного та економічного контурів організаційно-економічного механізму його забезпечення.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні засади, методичний інструментарій та організаційно-економічний механізм інноваційного розвитку регіональної туристичної інфраструктури, що ґрунтується на її інтегральному оцінюванні, просторовій діагностиці, стратегічному позиціонуванні, інвестиційному забезпеченні та взаємодії стратегічного й економічного контурів з урахуванням сталості, інклюзивності, інституційної спроможності й безпекових викликів.

Методи дослідження. Методи наукової абстракції, аналізу, синтезу, системний, структурно-функціональний, інституційний і просторовий підходи застосовано для уточнення сутності, структури та чинників розвитку туристичної інфраструктури, аналізу інституційної взаємодії та регіональних диспропорцій. Бібліометричний аналіз у VOSviewer, контент-аналіз, порівняння, класифікацію і

типологізацію використано для дослідження наукового дискурсу, стратегічних документів, управлінських моделей і групування регіонів. Економіко-статистичні, розрахунково-аналітичні та кореляційні методи застосовано для оцінювання динаміки, інвестицій, зайнятості, фінансування, податкових надходжень та економічної результативності; коефіцієнти Спірмена і Кендалла – для перевірки стійкості рейтингів. Методи композитного оцінювання, нормування, зважування, агрегування, ранжування, просторової типологізації та аналізу чутливості використано для побудови індексів TI, UMI, SEPI і TPI та визначення просторових і стратегічних груп регіонів. Метод головних компонентів, z-стандартизацію, кореляцію Пірсона, критерії Кайзера–Мейєра–Олкіна і Бартлетта та кластеризацію k-середніх застосовано для багатовимірного аналізу регіонів ЄС; метод аналізу ієрархій Сааті – для обґрунтування ваг. Міжгалузевий баланс «витрати–випуск» і структурну декомпозицію використано для оцінювання прямих, непрямих та індукованих ефектів і мультиплікаторів; економіко-математичне моделювання, сценарний аналіз і метод Монте-Карло – для розподілу інвестицій та перевірки стійкості моделі; кейсовий і порівняльний – для апробації механізму в Самарівській та Перещепинській громадах; табличний, графічний і картографічний – для узагальнення та візуалізації результатів.

Інформаційну базу становлять нормативно-правові акти, стратегії та програми розвитку туризму; офіційні статистичні, бюджетні, податкові й аналітичні матеріали органів державної влади та місцевого самоврядування України. Для міжрегіональних порівнянь використано дані Eurostat, EU Tourism Dashboard, Європейської комісії, UN Tourism, OECD, World Economic Forum та офіційних ресурсів країн ЄС на рівнях NUTS 0 і NUTS 2. Апробацію розроблених підходів здійснено на матеріалах Самарівської та Перещепинської міських територіальних громад. Теоретичну основу сформуvalи праці вітчизняних і закордонних учених.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вирішенні важливої наукової проблеми щодо розроблення теоретико-методологічних, методичних та прикладних засад інноваційного розвитку регіональної туристичної інфраструктури в умовах трансформації економіки. До основних наукових результатів, одержаних особисто авторкою, належать такі:

Вперше:

– запропоновано просторову типологізацію європейських регіонів за NUTS 2 із виокремленням чотирьох моделей розвитку туристичної інфраструктури (збалансована, трансформаційна, висококонцентрована та інтенсивна) на основі факторно-кластерного аналізу, що дозволило сформуvalи референтне підґрунтя адаптації європейських моделей управління до умов трансформації економіки України;

– розроблено інтегральний індекс пріоритетності трансформації туристичної інфраструктури (TPI), який, на відміну від існуючих підходів, поєднує оцінювання інфраструктурного дефіциту (TI), управлінської зрілості регіону (UMI) та резерву підвищення соціально-економічної результативності туристичної сфери (SEPI). Вагові коефіцієнти складових індексу визначено на основі методу аналізу ієрархій Сааті, що забезпечує об'єктивізацію інтегрального оцінювання та науково

обґрунтоване визначення пріоритетності трансформації туристичної інфраструктури територій;

– методологічну концепцію формування та функціонування організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку регіональної туристичної інфраструктури, яка, на відміну від існуючих, ґрунтується на двоконтурному механізмі (стратегічному та економічному) з їх подальшим узгодженням у процесі прийняття управлінських рішень. Стратегічний контур забезпечує визначення пріоритетності трансформації, стратегічне позиціонування територій і вибір моделей управління, економічний – передбачає розподіл інвестиційних ресурсів та визначає їх потенційні економічні результати.

Удосконалено:

– методологічний підхід до комплексного оцінювання стану регіональної туристичної інфраструктури, відмінною рисою якого є інтегрування в єдину систему матеріально-ресурсної, соціально-еколого-економічної та інноваційно-інклюзивної складових із застосуванням системи композитних індикаторів, зокрема воєнно-безпекових чинників, що забезпечує об'єктивне визначення рівня розвитку туристичної інфраструктури та її трансформаційного потенціалу;

– просторову модель диференціації регіонів України за рівнем розвитку туристичної інфраструктури, яка, на відміну від існуючих, ґрунтується на інтерпретації результатів інтегрального оцінювання регіонів за типологізацією «ядро – внутрішня напівпериферія – зовнішня напівпериферія – периферія» та оцінюванні стійкості просторової класифікації за допомогою аналізу чутливості до зміни вагових коефіцієнтів, що забезпечує виявлення просторових закономірностей і територіальних диспропорцій та дозволяє якісно оцінити стан регіональної туристичної інфраструктури;

– науково-практичні засади оцінювання мультиплікативного ефекту туристичної інфраструктури на основі моделі міжгалузевого балансу «витрати–випуск», що, на відміну від існуючих розробок, передбачає формування інтегрованого сектора «туристична інфраструктура» шляхом агрегування взаємопов'язаних видів економічної діяльності та паралельне обчислення мультиплікаторів першого і другого типів. Це дозволяє обґрунтовувати внесок туристичної інфраструктури у формування валового регіонального продукту та визначати її роль як драйвера економічної активності, що генерує додатковий економічний ефект у транспорті, торгівлі, будівництві, харчовій промисловості та інших суміжних сферах, сприяючи збалансованому розвитку територій і посиленню впливу галузі на розвиток національної економіки;

– економіко-математичну модель підтримки інвестиційних рішень щодо інноваційного розвитку регіональної туристичної інфраструктури в умовах обмеженого бюджету, яка ґрунтується на використанні індексу пріоритетності трансформації туристичної інфраструктури як інтегрального критерію диференційованого розподілу інвестиційних ресурсів. Поділ бюджету на гарантовану та пріоритетну складові забезпечує поєднання територіальної збалансованості базової підтримки з концентрацією ресурсів відповідно до потреби у трансформації та управлінської спроможності регіонів;

– економіко-математичне забезпечення оцінювання потенційних результатів інвестування в регіональну туристичну інфраструктуру, особливістю якого є послідовна інтеграція в єдину систему індексу пріоритетності трансформації туристичної інфраструктури, адаптивного коефіцієнта потенційного мультиплікативного ефекту, функціонально залежного від рівня управлінської зрілості території, індексу інвестиційного забезпечення, індексу потенційного економічного ефекту та сукупного економічного імпульсу. Стійкість отриманих результатів оцінюється за допомогою аналізу чутливості та імітаційного моделювання методом Монте-Карло в межах установлених сценарних припущень;

– методичний підхід до стратегічного управління, який, на відміну від існуючих, ґрунтується на переході від результатів комплексного оцінювання території до вибору стратегічних управлінських рішень через визначення стратегічної групи, ідентифікацію домінуючих управлінських потреб, функціональне зіставлення з референтними моделями управління, сформованими на основі європейського досвіду, вибір організаційної моделі, пріоритетної та комплементарних стратегій інноваційного розвитку. Підхід передбачає адаптацію складу показників, ваг і шкал до територіальних систем різного ієрархічного рівня.

Набуло подальшого розвитку:

– понятійно-категоріальний апарат економіки туристичної діяльності шляхом уточнення змісту поняття «регіональна туристична інфраструктура», яку, на відміну від поширених, запропоновано розглядати як територіально організовану багаторівневу соціально-економічну систему взаємопов'язаних матеріально-ресурсних об'єктів, сервісних та інформаційно-комунікаційних засобів, а також інституційно-управлінських механізмів, взаємодія яких забезпечує доступність туристичних ресурсів та їх залучення до формування, просування і споживання туристичного продукту, створення безпечних та інклюзивних умов перебування відвідувачів і передумов для формування соціально-економічних ефектів у регіоні;

– теоретичні положення хронологізації наукового дискурсу у сфері інновацій у туристичній діяльності, специфіка яких полягає у поєднанні ретроспективного бібліометричного аналізу та змістової систематизації наукових публікацій за ключовими тематичними кластерами, що дозволило виявити трансформацію наукових уявлень про інноваційний розвиток регіональної туристичної інфраструктури та структурувати предметне поле дослідження;

– інструментарій оцінювання структурної збалансованості інвестиційного забезпечення регіональної туристичної інфраструктури, особливістю якого є комплексне використання показників рівня та стабільності інвестиційної активності, інвестиційної віддачі, інвестиційної ємності, а також статистичної оцінки взаємозв'язку між обсягами інвестицій і результатами функціонування її структурних компонентів (транспорт, колективні засоби розміщення, громадське харчування, сфера мистецтва, спорту, розваг та відпочинку), що дає змогу виявляти невідповідність між обсягами інвестування та економічною віддачею окремих сегментів туристичної інфраструктури й обґрунтовувати стратегічні напрями їх інноваційно-інвестиційної трансформації;

– наукові положення щодо інституційного забезпечення інноваційного розвитку регіональної туристичної інфраструктури, особливістю яких є застосування авторської типології регіонів України за домінуючими управлінськими профілями. Типологію сформовано за результатами оцінювання управлінської зрілості та функціонального зіставлення з європейськими референтними моделями управління туристичними DESTINACIAMI, що дало змогу обґрунтувати диференційований підхід до вибору моделей управління відповідно до інституційних характеристик, домінуючих управлінських потреб і особливостей розвитку туристичної інфраструктури.

Практичне значення одержаних результатів. Наукові результати та практичні рекомендації, сформульовані авторкою, використані при виконанні господарських договорів «Дослідження туристично-рекреаційного потенціалу та тенденції розвитку туристичного ринку у Царичанській територіальній громаді» (2023 р.), «Оцінка впливу збройної агресії РФ на соціально-економічний стан Перещепинської міської територіальної громади та обґрунтування механізмів його відновлення» (2025 р.), та «Дослідження туристичного потенціалу Перещепинської міської територіальної громади та формування стратегічних напрямів його розвитку» (2025 р.) (довідка бухгалтерської служби НТУ «Дніпровська політехніка»). Основні положення та рекомендації дисертації впроваджено в діяльність органів державної влади, місцевого самоврядування та профільних організацій. Науковою радою з туризму при Державному агентстві розвитку туризму України використано підходи до комплексного оцінювання туристичної інфраструктури, визначення пріоритетності її трансформації, стратегічного групування регіонів і вибору диференційованих стратегій та моделей управління (довідка № 1349/01-2-26 від 04.08.2026 р.). Асоціацією готельних об'єднань та готелів міст України застосовано індекс пріоритетності трансформації для визначення інфраструктурних обмежень, інвестиційних пріоритетів і напрямів підвищення конкурентоспроможності готельної сфери (довідка № 229 від 17.03.2026 р.). Управлінням культури, туризму, національностей і релігій Дніпропетровської ОДА використано підходи до оцінювання туристичної інфраструктури, моделювання сценаріїв її розвитку та обґрунтування адаптивних стратегій управління (довідка № 591/0/161-25 від 07.03.2025 р.). Поляницькою сільською радою впроваджено рекомендації щодо визначення пріоритетів туристичного розвитку, підвищення конкурентоспроможності громади та залучення інвестицій (довідка № 337/03-19 від 20.08.2025 р.). Департаментом економічного розвитку Кам'янської міської ради застосовано методіку стратегічного групування територій для вибору напрямів трансформації, моделей управління та розподілу інвестиційних ресурсів (довідка № 01-01/266 від 21.04.2026 р.). Царичанською селищною радою використано рекомендації щодо оцінювання туристичної інфраструктури, розвитку рекреаційних територій, туристичних маршрутів і місцевого підприємництва (довідка № 2628-26/02-10 від 06.08.2026 р.). Самарівською міською радою впроваджено рекомендації щодо оцінювання туристичного потенціалу, підготовки програмних документів і формування туристичного бренду громади (довідка № 79 від 16.04.2026 р.). Перещепинською міською територіальною громадою використано організаційно-

економічний механізм для оцінювання інвестиційних проєктів, прогнозування їх результативності та визначення пріоритетів розвитку туристичної інфраструктури (довідка № 2.25-2060 від 19.06.2026 р.). Теоретико-методологічні положення дослідження використано в НТУ «Дніпровська політехніка» при викладанні дисциплін «Стратегічне управління туристичними дестинаціями» та «Рекреаційна економіка» з питань розвитку територій, оцінювання туристичної інфраструктури й обґрунтування інвестиційних рішень (довідка № 23/42/-46-23 від 09.04.2026 р.).

Особистий внесок. Дисертація є самостійно виконаним завершеним науковим дослідженням, у якому обґрунтовано нові теоретико-методологічні положення, розроблено методичні підходи, організаційно-економічний механізм, економіко-математичний інструментарій та практичні рекомендації щодо інноваційного розвитку регіональної туристичної інфраструктури в умовах трансформації економіки. Усі наукові положення, висновки й рекомендації, що визначають наукову новизну та практичне значення дисертаційної роботи, одержані авторкою особисто. Із наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лише ті ідеї, положення та результати, які є особистим науковим доробком здобувачки.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретико-методологічні положення, методичні розробки та результати прикладних досліджень за темою дисертації оприлюднено й апробовано на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема: I Міжнародній науково-практичній конференції «Сталий розвиток туризму на засадах партнерства» (м. Львів, 2018 р.); 36th та 37th International Business Information Management Association Conference – IBIMA (м. Гранада та м. Кордова, Іспанія, 2020, 2021 рр.); I Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Туризм в умовах невизначеності: від теорії до практики» (м. Дніпро, 2021 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Теорія, практика та інновації розвитку туристичної і готельно-ресторанної індустрії» (м. Умань, 2021 р.); VII Міжнародній науково-практичній конференції «Сталий розвиток – XXI століття. Дискусії 2021» (м. Київ, 2021 р.); Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Соціально-компетентне управління та безпека підприємницьких структур в умовах воєнної економіки» (м. Луцьк, 2022 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Управління розвитком економічного середовища в умовах глобальних трансформацій» (м. Харків, 2023 р.); I, II та III Всеукраїнських науково-практичних конференціях здобувачів вищої освіти і молодих учених «Розвиток туристичного бізнесу, економіки та підприємництва: виклики сьогодення» (м. Дніпро, 2023, 2024, 2025 рр.); III Міжнародній науково-практичній конференції «Маркетингові та організаційні механізми повоєнного розвитку галузі гостинності та туризму України» (м. Харків, 2025 р.); XVI Міжнародній науково-технічній конференції аспірантів та молодих учених (м. Дніпро, 2026 р.); III науково-практичній конференції «Стратегії та політики ЄС: інституційна структура та механізми реалізації» (м. Кривий Ріг, 2026 р.); V Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні тенденції розвитку індустрії туризму та гостинності: європейські практики та українські реалії» (м. Харків, 2026 р.).

Публікації. Основні положення та результати дисертаційної роботи висвітлено у 64 наукових працях загальним обсягом 55,7 авт. арк., з яких особисто авторці належить 42,06 авт. арк. Серед них: 1 одноосібна монографія обсягом 19,5 авт. арк., 8 розділів у колективних монографіях, з яких особисто авторці належить 6,94 авт. арк., 3 статті у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базах даних Scopus та Web of Science загальним обсягом 2,81 авт. арк., з яких особисто авторці належить 0,7 авт. арк., 34 статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України загальним обсягом 18,84 авт. арк., з яких авторці належить 13,16 авт. арк., 3 статті в іноземних фахових виданнях загальним обсягом 1,17 авт. арк., з яких особисто авторці належить 0,81 авт. арк., 17 публікацій апробаційного характеру, які засвідчують участь у конференціях різного рівня обсягом 5,66 авт. арк., з яких особисто авторці належить 2,89 авт. арк.

Структура та обсяг роботи. Дисертаційна робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел (530 найменувань), викладеного на 59 сторінках, додатків, викладених на 69 сторінках. Загальний обсяг дисертації становить 557 сторінок, з них основний текст – 397 сторінок. Робота містить 103 таблиці та 41 рисунок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У першому розділі «Наукові засади формування та розвитку регіональної туристичної інфраструктури в умовах трансформації економіки» уточнено сутність, структуру та просторову організацію регіональної туристичної інфраструктури, систематизовано зміни дослідницьких пріоритетів і обґрунтовано концептуальні засади її інноваційного розвитку.

Узагальнення наукових підходів виявило переважання ресурсно-об'єктного, функціонального, інституційного та системного трактувань і недостатнє врахування територіальної організованості, багаторівневості, цифрової інтегрованості, інклюзивності, безпекової стійкості та залежності результатів від якості управління.

На підставі інтеграції зазначених підходів запропоновано авторське визначення: регіональна туристична інфраструктура – це територіально організована багаторівнева соціально-економічна система взаємопов'язаних матеріально-ресурсних об'єктів, сервісних та інформаційно-комунікаційних засобів, а також інституційно-управлінських механізмів, взаємодія яких забезпечує доступність туристичних ресурсів та їх залучення до формування, просування і споживання туристичного продукту, створення безпечних та інклюзивних умов перебування відвідувачів і передумов для формування соціально-економічних ефектів у регіоні.

Наукова відмінність цього трактування полягає в системному поєднанні матеріально-ресурсних, сервісних, цифрових та інституційно-управлінських складових. Обґрунтовано три рівні інфраструктури: інфраструктурне ядро, умови функціонування та потенціал розвитку, просторову організацію інфраструктури розкрито через взаємодію міжнародного, національного, регіонального, місцевого

та об'єктно-проектного рівнів. Результативність системи залежить від узгодженості стандартів, пріоритетів, ресурсів і рішень, а трансформація економіки зумовлює її структурне й управлінське оновлення.

За результатами двох взаємопов'язаних бібліометричних досліджень публікацій Scopus за 2010–2025 рр. виявлено перехід від ресурсно-об'єктних і функціональних трактувань до системного бачення туристичної інфраструктури. Розширення та зміни дослідницьких пріоритетів стали підґрунтям авторського підходу до її інноваційного розвитку (рис. 1).

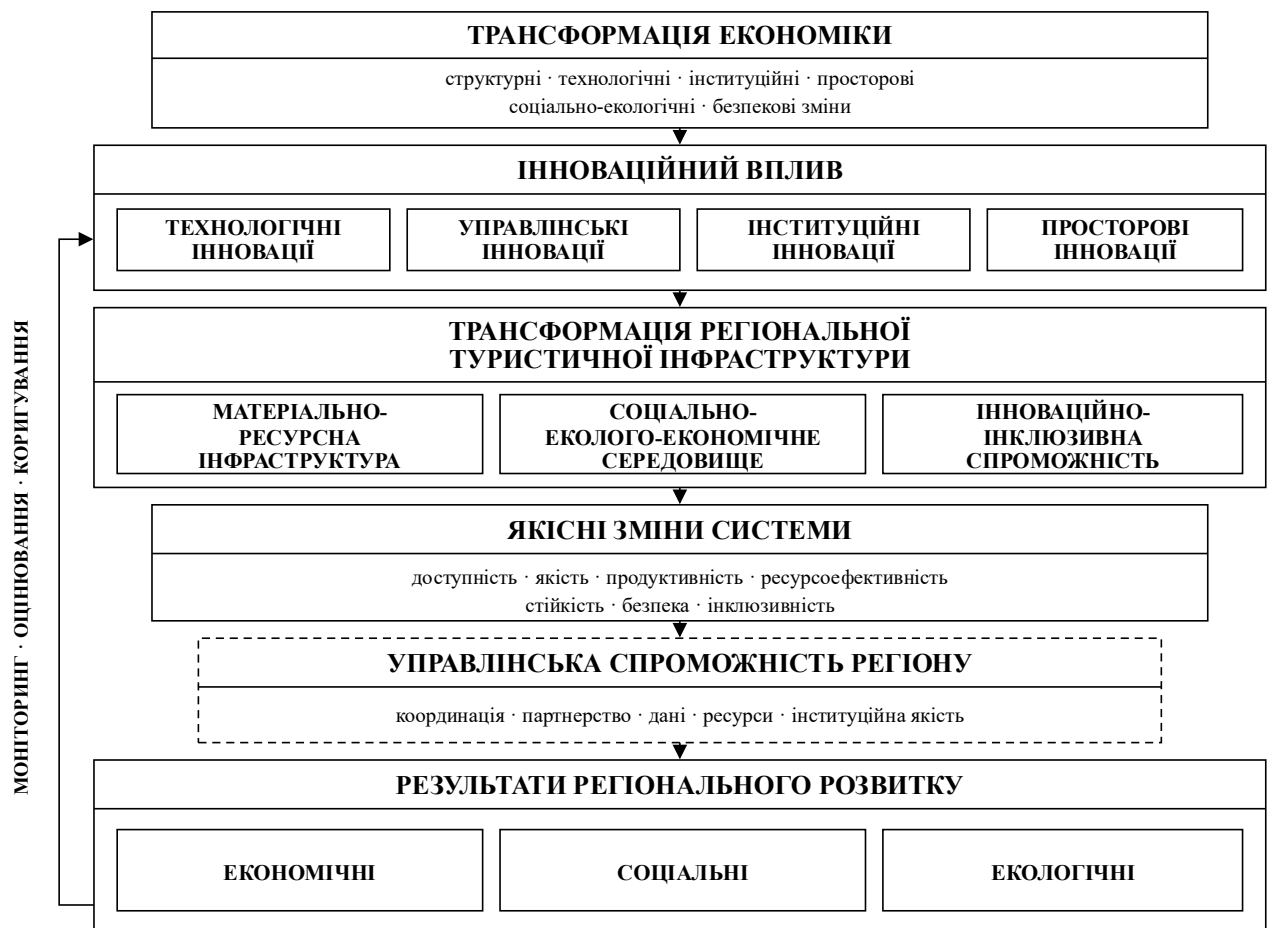

Рисунок 1 – Концептуальний механізм інноваційного розвитку регіональної туристичної інфраструктури (фрагмент рис. 1.13 дисертації)

Джерело: сформовано автором

Концепція розкриття інноваційного розвитку, як керованого циклічного процесу, полягає в управлінській спроможності регіону та опосередковує вплив зовнішніх змін, а зворотний зв'язок забезпечує коригування рішень за результатами моніторингу і оцінювання. Практичну реалізацію зазначених засад запропоновано здійснювати на основі глокалізаційного підходу, передбачаючого адаптацію міжнародних стандартів цифровізації, сталості, безпеки, якості і доступності до ресурсного потенціалу, територіальної ідентичності та інституційної спроможності регіону. Інклюзивність охоплює безперервну доступність усього ланцюга подорожі: від пошуку інформації і переміщення до розміщення, харчування, дозвілля з отриманням зворотного зв'язку. Інноваційний

розвиток регіональної туристичної інфраструктури визначено як керовану багаторівневу трансформацію її потенціалу у вимірювані соціально-економічні результати. Ці положення стали основою інтегрального оцінювання, представленого у другому розділі.

У другому розділі «Методичний інструментарій інтегрального оцінювання та просторової діагностики регіональної туристичної інфраструктури України» розроблено концептуально-методичний підхід до інтегрального оцінювання і просторової діагностики, що охоплює формування системи індикаторів, побудову індексу TI_i , типологізацію областей України та аналіз чутливості результатів.

Методика поєднує системний, просторовий, інституційний, інноваційний, порівняльно-регіональний і соціально-інклюзивний підходи, індексні, порівняльні та картографічні методи. Алгоритм передбачає ієрархічне агрегування первинних показників у підіндекси, інтегральні блоки, загальний індекс і просторово-типологічні групи. Індекс TI_i характеризує порівняльний рівень сформованості, ресурсного забезпечення та умов функціонування регіональної туристичної інфраструктури. Інформаційну базу сформовано за офіційними статистичними, адміністративними і аналітичними даними за 2020–2024 рр.; показники об'єднано в матеріально-ресурсну (X), соціально-еколого-економічну (Y) та інноваційно-інклюзивну (Z) складові (табл. 1).

Таблиця 1 – Багаторівнева система показників інтегрального оцінювання розвитку регіональної туристичної інфраструктури

I рівень	II рівень	III рівень
Матеріально-ресурсна (X)	Транспортне забезпечення	Розвиненість і стан транспортної мережі; пасажирські перевезення; доступність регіону (+)
	Готельно-ресторанна інфраструктура	Кількість закладів розміщення, місць і обслугованих осіб; забезпеченість закладами харчування (+)
	Культурно-дозвіллева інфраструктура	Кількість музеїв, театрів, закладів культури та об'єктів культурної спадщини; їх відвідуваність (+)
Соціально-еколого-економічна (Y)	Соціальна значущість	Зайнятість у туристичній сфері; розвиток малого підприємництва; кадрове забезпечення (+)
	Екологічна стійкість	Природно-заповідні території; екологічний стан; рівень антропогенного навантаження (–)
	Інвестиційна привабливість і результативність	Капітальні інвестиції; доходи і податкові надходження; обсяг реалізованих туристичних послуг (+)
	Воєнно-безпекові умови	Близькість до районів бойових дій; окупація територій; руйнування та інші безпекові ризики (–)
Інноваційно-інклюзивна (Z)	Цифровізація	Доступ до інтернету; цифрові сервіси; онлайн-представлення туристичних об'єктів і послуг (+)
	Інноваційна спроможність	Інноваційна активність; упровадження нових технологій; науково-освітній потенціал (+)
	Інклюзивність і безбар'єрність	Доступність об'єктів, транспорту, інформації та туристичних послуг для різних груп населення (+)

Примітка: знаки «+» і «–» позначають відповідно показники-стимулятори та дестимулятори. Первинні показники нормовано методом $\min\text{--}\max$ до безрозмірної шкали з урахуванням напряму впливу.

Джерело: сформовано автором

Наближення нормованого значення до 1 свідчить про більш сприятливі умови розвитку інфраструктури, а до 0 – про менш сприятливі. Показники агреговані за ієрархічною адитивною моделлю. У базовому сценарії вага кожного з трьох інтегральних блоків становить третину, а в межах кожного рівня ієрархії розподіляється рівномірно. Глобальна вага окремого показника визначається за формулою:

$$w_{bsj} = w_b \cdot v_{s|b} \cdot u_{j|bs} = \frac{1}{3} \cdot \frac{1}{S_b} \cdot \frac{1}{n_{bs}}, \quad (1)$$

де w_{bsj} – глобальна вага j -го показника s -го підблоку b -го блоку; w_b – вага відповідного інтегрального блоку; S_b – кількість підблоків у b -му блоці; n_{bs} – кількість показників у відповідному підблоці; $v_{s|b}$ та $u_{j|bs}$ – локальні ваги підблоку.

Інтегральний індекс розвитку туристичної інфраструктури i -ї області визначається за формулою:

$$TI_i = w_X X_i + w_Y Y_i + w_Z Z_i, \quad w_X + w_Y + w_Z = 1, w_X, w_Y, w_Z \geq 0, \quad (2)$$

де X_i – інтегральний показник матеріально-ресурсного розвитку туристичної інфраструктури i -ї області; Y_i – інтегральний показник соціально-еколого-економічного розвитку туристичної інфраструктури i -ї області; Z_i – інтегральний показник інноваційно-інклюзивного розвитку туристичної інфраструктури i -ї області; w_X, w_Y, w_Z – вагові коефіцієнти відповідних інтегральних блоків. У базовому сценарії $w_X = w_Y = w_Z = \frac{1}{3}$. Для змістової інтерпретації результатів застосовано чотирирівневу інтервальну шкалу. При значеннях $TI_{min}=0,33$ і $TI_{max}=0,71$ ширина інтервалу становить 0,095. Результати групування областей наведено в табл. 2.

Таблиця 2 – Групування областей України за інтегральним рівнем розвитку туристичної інфраструктури

Інтервал інтегрального показника	Рівень розвитку	Група	Просторовий тип	Області
$0,615 \leq TI_i \leq 0,71$	високий	1	ядро	Львівська
$0,520 \leq TI_i < 0,615$	середній	2	внутрішня напівпериферія	Дніпропетровська, Київська, Одеська, Харківська
$0,425 \leq TI_i < 0,52$	низький	3	зовнішня напівпериферія	Івано-Франківська, Волинська, Закарпатська, Хмельницька
$0,330 \leq TI_i < 0,425$	дуже низький	4	периферія	Вінницька, Рівненська, Полтавська, Тернопільська, Чернівецька, Запорізька, Чернігівська, Житомирська, Сумська, Черкаська, Миколаївська, Кіровоградська, Донецька, Херсонська

Примітка: групування здійснено за неокругленими значеннями інтегрального показника. Луганську область не включено до типологізації через недостатню репрезентативність вихідних даних; Автономна Республіка Крим не входила до розрахункової сукупності.

Джерело: сформовано та розраховано автором

Просторову диференціацію областей наведено на рис. 2.

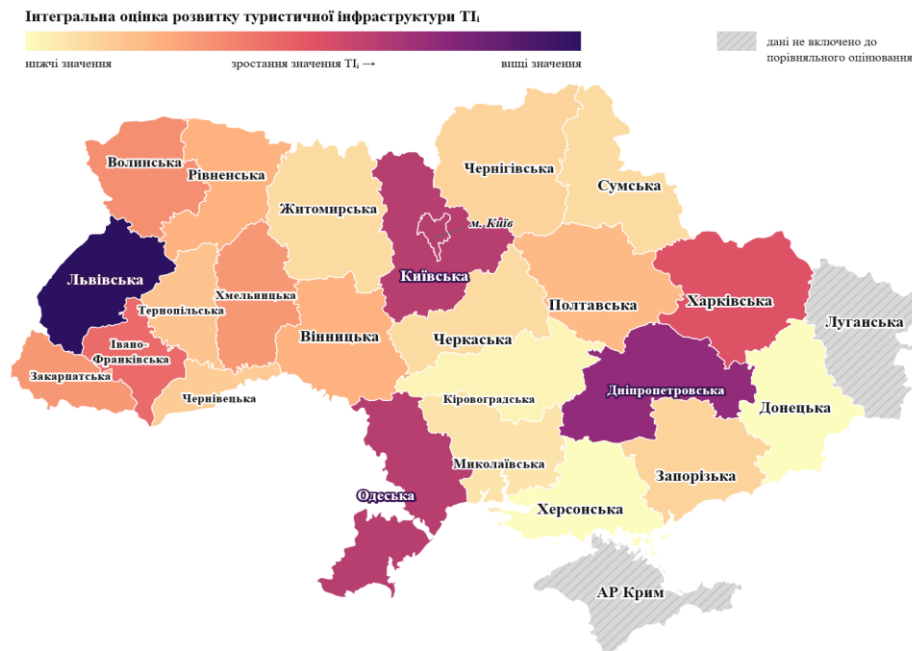

Рисунок 2 – Просторова диференціація інтегрального рівня розвитку туристичної інфраструктури областей України

Джерело: побудовано автором; картографічна основа – @svg-maps/ukraine, створена на основі карти MapSVG за ліцензією CC BY 4.0

Таблиця 3 – Параметри та результати сценарного аналізу чутливості інтегрального індексу розвитку туристичної інфраструктури

Сценарій	Ваги блоків $w_x; w_y; w_z$	Ваги структурних елементів моделі	ρS	τb	MADR, позицій	Макс. $ \Delta R $	Середнє $ \Delta TI $	Макс. $ \Delta TI $
S_0 – базовий	$\frac{1}{3}; \frac{1}{3}; \frac{1}{3}$	$X_1-X_3 - 0,111; Y_1-Y_4 - 0,083; Z_1-Z_3 - 0,111$	1,000	1,000	0,000	0,0	0,000	0,000
S_1 – фокус на X	0,40; 0,30; 0,30	$X_1-X_3 - 0,133; Y_1-Y_4 - 0,075; Z_1-Z_3 - 0,100$	0,998	0,935	0,652	2,5	0,014	0,025
S_2 – фокус на Y	0,30; 0,40; 0,30	$X_1-X_3 - 0,100; Y_1-Y_4 - 0,100; Z_1-Z_3 - 0,100$	0,988	0,940	0,609	3,5	0,010	0,018
S_3 – фокус на Z	0,30; 0,30; 0,40	$X_1-X_3 - 0,100; Y_1-Y_4 - 0,075; Z_1-Z_3 - 0,133$	0,991	0,995	0,522	3,0	0,007	0,014

Примітка: ρS – коефіцієнт рангової кореляції Спірмена; τb – коефіцієнт рангової кореляції Кендалла з урахуванням зв'язаних рангів; MADR – середнє абсолютне відхилення рангів областей від базового сценарію; ΔR – зміна рангу; ΔTI – відхилення інтегрального індексу від його значення у сценарії S_0 . Ранги визначено за неокругленими значеннями TI ; за наявності однакових значень застосовано середні ранги. Ваги структурних елементів наведено з округленням до трьох знаків після коми. У сценарії S_2 забезпечується рівновагове зважування всіх десяти структурних елементів моделі.

Джерело: сформовано та розраховано автором

Виявлено виразну просторову асиметрію розвитку туристичної інфраструктури. Ядро характеризується найбільшою збалансованістю складових; внутрішня напівпериферія – розвиненою матеріально-технічною, транспортною, сервісною і цифровою базою навіть при наявності структурних диспропорцій; зовнішня

напівпериферія – поєднанням значного туристичного потенціалу з недостатнім інфраструктурним та інноваційно-інвестиційним забезпеченням; периферія – системними обмеженнями доступності, безпеки, цифровізації, інвестиційної спроможності та безбар'єрності.

Просторовий тип характеризує комплексність розвитку інфраструктури. Відповідно, для ядра пріоритетним є масштабування інновацій; для внутрішньої напівпериферії – усунення структурних диспропорцій; для зовнішньої напівпериферії – модернізація транспортної, цифрової та сервісної інфраструктури; для периферії – подолання критичних інфраструктурних обмежень. Стійкість результатів перевірено за базовим сценарієм рівних ваг і трьома альтернативними сценаріями з акцентом відповідно на складові X , Y та Z . Оцінено зміни значень TI_i , рангів і типологічної належності областей (табл. 3). Сценарний аналіз підтвердив стійкість TI до помірної зміни ваг: інтервал коефіцієнта Спірмена становить 0,988-0,998, Кендалла – 0,935-0,995, а середнє абсолютне відхилення рангів не перевищує 0,652 позиції. Типологічну належність зберегли 19 із 24 областей (за виключенням АР Крим); зафіксовані переходи відбувалися лише між суміжними групами.

Одержані результати забезпечили аналітичне підґрунтя для визначення пріоритетності трансформації регіональної туристичної інфраструктури та розроблення відповідних організаційно-економічних інструментів.

У третьому розділі «Інституційне та інноваційно-інвестиційне забезпечення трансформації регіональної туристичної інфраструктури та оцінювання її економічної результативності» визначено інституційні і інноваційно-інвестиційні передумови трансформації туристичної інфраструктури та оцінено її економічні ефекти. Дослідження здійснено в такій послідовності: «цільові орієнтири сталого розвитку – інституційне забезпечення – інноваційно-інвестиційна трансформація – мультиплікативна та фіскальна результативність».

Обґрунтовано зв'язок трансформації регіональної туристичної інфраструктури з досягненням ЦСР 8, 11, 12 і 13 через сприяння зайнятості та підприємництва, збереження культурної спадщини, підвищення ресурсоефективності, розвиток низьковуглецевої мобільності і кліматичну адаптацію. Установлено, що досягнення визначених орієнтирів потребує міжсекторальної взаємодії, належного ресурсного забезпечення та моніторингу результатів.

За результатами контент-аналізу актуальних або останніх доступних документів 24 областей станом на 01.01.2025 р. розроблено індекс програмно-інституційної підтримки. Десять напрямів оцінено за шкалою 0–3 і нормовано до інтервалу $[0; 1]$, індекс відображає повноту закріплення інфраструктурних пріоритетів. Середнє значення становило 0,78; найвище – у Львівській (0,97), Закарпатській та Одеській (по 0,93), найнижче – у Донецькій (0,50) і Луганській (0,57) областях. Коефіцієнт варіації 14,0 % засвідчив помірну диференціацію. Найповніше представлено партнерство, культурно-рекреаційну інфраструктуру, маршрути, фінансування і індикатори результативності; найменш повно – гастрономічний, інклюзивно-безпековий, транспортний напрями та сферу гостинності.

Поєднання індексу програмно-інституційної підтримки та коефіцієнта

збалансованості дало змогу виокремити системно збалансовану; інтенсивну, але вибірккову; збалансовану за обмеженого програмного охоплення та фрагментарну моделі регіональної туристичної політики (рис. 3).

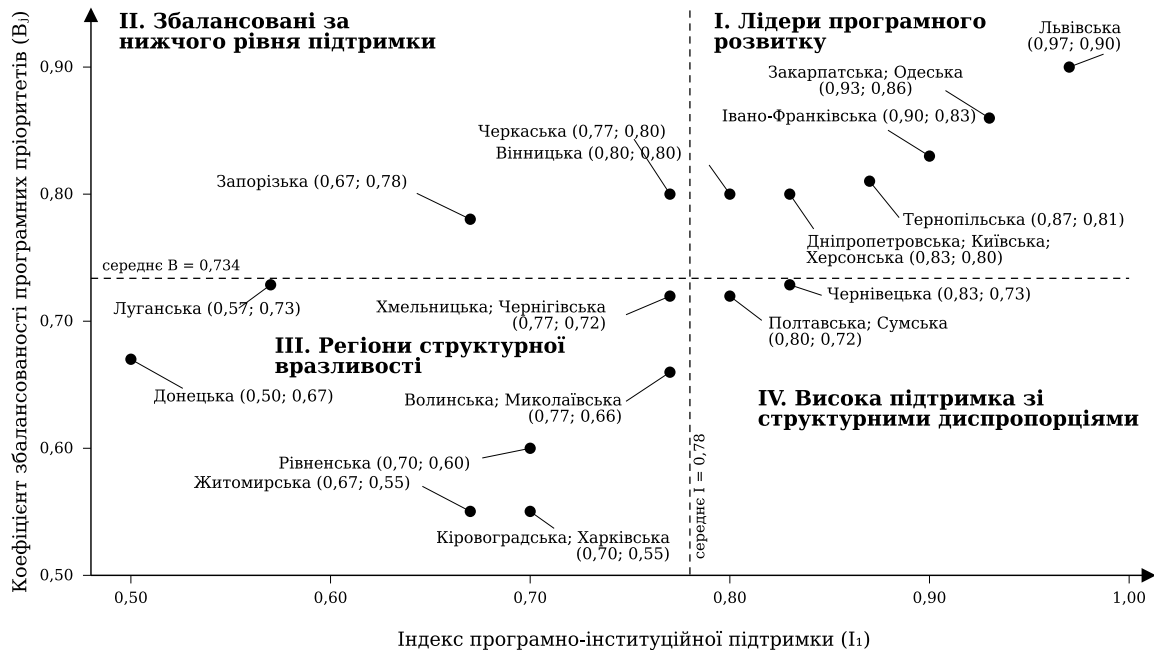

Рисунок 3 – Матриця регіональних моделей програмно-інституційної підтримки розвитку туристичної інфраструктури

Примітка: пунктирні лінії відповідають середнім значенням досліджуваної сукупності.

Джерело: сформовано автором

Межі між ними визначено за середніми значеннями сукупності, тому типологія характеризує відносне позиціонування програмних документів і напрями їх удосконалення, а не фактичну результативність політики. Для визначення внутрішніх диспропорцій програмних документів запропоновано коефіцієнт збалансованості:

$$B_j = 1 - \frac{CV_j}{100}, \quad (3)$$

де B_j – коефіцієнт збалансованості програми розвитку туризму j -ї області; CV_j – коефіцієнт варіації оцінок десяти досліджуваних напрямів.

Інноваційно-інвестиційне забезпечення досліджено за транспортними, готельно-розважальними, ресторанными, культурно-дозвіллевими та сервісними складовими, які деталізують матеріально-ресурсний блок інтегрального оцінювання. За даними 2010-2024 рр. зіставлено масштаби, динаміку і варіативність капітальних вкладень, обсяги реалізованих послуг, їх співвідношення та статистичний взаємозв'язок (табл. 4). Транспорт акумулював найбільшу середню частку капітальних інвестицій – 4,56% – і характеризувався сильним зв'язком між вкладеннями та обсягом реалізованих послуг ($r_1=0,90$; $r_2=0,94$). Пріоритетами його трансформації визначено відновлення та безпекову адаптацію

мереж, розвиток мультимодальності, цифровізацію і євроінтеграцію.

Таблиця 4 – Порівняльні параметри інвестиційного забезпечення та економічної динаміки основних складових туристичної інфраструктури України у 2010–2024 рр.

Група показників	Показник	Наземний, водний та авіаційний транспорт	Тимчасове розміщення	Забезпечення стравами та напоями	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок
Масштаб і динаміка інвестування	Середня частка сектору в загальному обсязі капітальних інвестицій, %	4,56	0,28	0,24	0,57
	Індекс зростання капітальних інвестицій у 2024 р. порівняно з 2010 р., %	563,7	173,5	535,8	459
	Середньорічний темп приросту капітальних інвестицій, %	13,1	4	12,7	11,5
Співвідношення масштабів діяльності та інвестування	Середнє співвідношення обсягу реалізованих послуг і капітальних інвестицій, грн/грн	12,52	7,97	34,96	0,67
	Середня інвестиційна ємність, грн капітальних інвестицій на 1 грн реалізованих послуг	0,09	0,15	0,03	2,1
Варіативність інвестування	Коефіцієнт варіації капітальних інвестицій, %	57,2	26,2	48,9	53,4
Статистичний взаємозв'язок інвестиційної та економічної динаміки	r_1 – кореляція між галузевими капітальними інвестиціями та обсягом реалізованих послуг	0,90***	0,25 ns	0,82***	0,65**
	$R_1^2=r_1^2$ – коефіцієнт детермінації парного лінійного зв'язку	0,81	0,06	0,67	0,42
	r_2 – кореляція між загальними капітальними інвестиціями в економіці України та обсягом реалізованих послуг сектору	0,94***	0,96***	0,87***	0,71**

Примітки: $n=15$, *** $p<0,001$; ** $p<0,01$; ns – статистично незначущий зв'язок, $p\geq 0,05$. Розрахунки виконано за номінальними показниками у поточних цінах.

Джерело: розраховано автором за даними Державної служби статистики України

У секторі тимчасового розміщення статистично значущий зв'язок не проявляється ($r_1=0,25$; $r_2=0,96$), що актуалізує інвестиції в енергоефективність, цифровізацію, безбар'єрність і диверсифікацію послуг. Ресторанне господарство має найвище співвідношення реалізованих послуг і вкладень – 34,96 грн/грн ($r_1=0,82$; $r_2=0,87$); пріоритетними для нього є доступне фінансування малого бізнесу, автоматизація та розвиток локальних ланцюгів постачання. У культурно-дозвілєвому секторі це співвідношення становило 0,67 грн/грн ($r_1=0,65$; $r_2=0,71$), що обґрунтовує застосування змішаного фінансування, цифровізацію та інтеграцію об'єктів у регіональні туристичні маршрути. Установлена галузева неоднорідність зумовлює диференціацію інвестиційних рішень з урахуванням капіталомісткості, функціонального призначення, безпекової вразливості та здатності відповідних складових створювати економічні і суспільні ефекти.

Економічну результативність туристичної інфраструктури оцінено за моделлю міжгалузевого балансу «витрати–випуск», побудованою на основі статистичних таблиць України. Із вихідної матриці $42 \cdot 42$ виокремлено три складові ядра туристичної інфраструктури та сім суміжних секторів. Після агрегування ядра сформовано матрицю $8 \cdot 8$, а для врахування індукованого ефекту через оплату праці та споживання домогосподарств – розширену матрицю $9 \cdot 9$. Розрахунок охоплює

туристично орієнтовану частину діяльності секторів і відображає структуру довоєнних міжгалузових зв'язків.

Базова модель ґрунтується на балансовому співвідношенні між валовим випуском, проміжним споживанням і кінцевим попитом:

$$X = AX + Y, X = (I - A)^{-1} \cdot Y, \quad (4)$$

де X – вектор валового випуску видів економічної діяльності; A – матриця коефіцієнтів прямих витрат; Y – вектор кінцевого попиту; I – одинична матриця; $(I - A)^{-1}$ – обернена матриця або матриця повних витрат.

Розрахований мультиплікатор валового випуску І типу становить 1,401, тобто збільшення кінцевого попиту на 1 грн забезпечує приріст сукупного випуску на 1,40 грн. Після включення сектору домогосподарств мультиплікатор ІІ типу зріс до 5,2, або у 3,71 раза. Частки прямого, непрямого та індукованого ефекту становили відповідно 19,2%, 7,7% і 73,1%. За збільшення кінцевого попиту на 100 млн грн приріст випуску дорівнює 140 млн грн за моделлю І типу та 520 млн грн – за моделлю ІІ типу, з яких 380 млн грн припадає на індукований ефект. Значення 1,401 і 5,2 є параметрами моделі, а не прогнозними оцінками.

Фіскальний аналіз охоплює визначене ДАРТ України коло суб'єктів і не відображає повного податкового ефекту туризму. Після скорочення надходжень у 2022 р. на 30,5% – до 1551,2 млн грн – у 2024 р. вони зросли до 2938,0 млн грн, перевищивши рівень 2023 р. на 43,4%, а 2021 р. – на 31,6%. Проте їх частка залишилася нижчою за довоєнну (0,18% проти 0,20%), кількість платників скоротилася на 19,5% – до 17649 осіб, а готелі забезпечили 1954,1 млн грн (66,5%). Це засвідчує номінальне й структурно концентроване відновлення та потребу в диверсифікації податкової бази й формалізації малого бізнесу.

Установлено, що трансформація регіональної туристичної інфраструктури залежить від програмно-інституційної спроможності регіонів, диференційованого інвестиційного забезпечення та здатності інфраструктурних складових генерувати прямі, непрямі, індуковані та фіскальні ефекти. Виявлена міжрегіональна та галузева неоднорідність стала підґрунтям для дослідження європейських моделей управління й розроблення інструментів оцінювання управлінської зрілості та пріоритетності трансформації, представлених у наступному розділі.

У четвертому розділі «Адаптація європейського досвіду управління туристичною інфраструктурою та інтегральне оцінювання пріоритетності її трансформації в регіонах України» обґрунтовано напрями адаптації європейських управлінських підходів до умов регіонів України та розроблено авторський індекс пріоритетності трансформації туристичної інфраструктури (ТРІ). Дослідження охоплює типологізацію регіонів ЄС, аналіз 8 референтних дестинацій і моделей управління, оцінювання управлінської зрілості та соціально-економічної результативності регіонів України і розрахунок ТРІ для обґрунтування диференційованих управлінських та інвестиційних рішень.

Просторово-структурну типологію сформовано за даними 231 регіону ЄС рівня NUTS 2. Із 8 початкових показників до методу головних компонентів включено 7; частку домогосподарств з доступом до інтернету, через низьку

варіативність, використано як контекстну характеристику цифрового середовища. Асиметричні змінні логарифмовано, усі показники стандартизовано. Придатність даних підтверджено коефіцієнтом Кайзера – Меєра – Олкіна ($KMO=0,590$) і критерієм сферичності Бартлетта ($\chi^2=783,407$; $p<0,001$). Виокремлено компоненти туристично-рекреаційної інтенсивності та концентрації (43,54% дисперсії), інфраструктурно-транспортної забезпеченості (21,61%) та цифрової забезпеченості (13,67%), які сукупно пояснюють 78,82% дисперсії. Третю компоненту з власним значенням 0,957 збережено з огляду на її змістову самостійність і наближеність до критерію Кайзера.

За результатами кластеризації компонентних балів методом k -середніх виокремлено чотири просторово-структурні типи: збалансований – 75 переважно внутрішніх регіонів із розвиненими інфраструктурно-транспортними й цифровими передумовами; трансформаційний – 71 регіон із недостатньо реалізованим потенціалом; висококонцентрований – 15 переважно столичних і острівних регіонів із концентрацією туристичної діяльності та цифрових можливостей; інтенсивний – 70 переважно приморських і рекреаційних регіонів із високими туристичними та інфраструктурними показниками. Типологія відображає структурні відмінності розвитку регіонів і слугує основою для вибору зіставних європейських аналогів. Для встановлення зв'язку між розвитком інфраструктури, результативністю туризму та моделями управління поглиблено проаналізовано 8 референтних DESTINACIЙ. Їх зіставлено за індексами розвитку туристичної інфраструктури (TI), туристичної результативності (TR), макроекономічного контексту (EI), коефіцієнтом результативності використання інфраструктурного потенціалу $KPB = \frac{TR}{TI}$ та індексом зрілості системи управління туристичною DESTINACIЄЮ (GM). Домінуючі моделі управління визначено за результатами контент-аналізу стратегічних, програмних та інституційних документів (табл. 5).

Таблиця 5 – Комплексне зіставлення інтегральних показників референтних DESTINACIЙ Європейського Союзу

Дестинація	TI	TR	EI	KPB	GM, балів	Узагальнена характеристика
Відень	0,404	0,37	0,333	0,916	4,33	Дестинаційна модель управління з високою управлінською зрілістю; нормовані значення TI і TR є близькими.
Тіроль	0,227	0,486	0,333	2,141	4,33	Мережево-кластерна модель; низький TI поєднується з вищим TR, що зумовлює найбільше значення KPB.
Каталонія	0,595	0,424	0,742	0,713	4,5	Модель смарт-управління туристичною DESTINACIЄЮ; найвищий TI поєднується із сьомою позицією за TR.
Адріатична Хорватія	0,531	0,694	0,491	1,307	4,17	Партнерська багаторівнева модель управління туристичною DESTINACIЄЮ; високі значення TI і TR.
Мальта	0,458	0,506	0,695	1,105	4,33	Централізована державна модель управління; близькі значення TI і TR за порівняно високого EI.
Канарські острови	0,546	0,735	0,742	1,346	4,83	Модель смарт-управління туристичною DESTINACIЄЮ; найвищі значення TR і GM за високих TI та EI.
Крит	0,359	0,501	0,165	1,396	3,83	Модель сталого управління; TR перевищує TI за найнижчого у групі EI.
Алгарве	0,303	0,516	0,301	1,703	4,17	Партнерсько-інвестиційна модель управління на засадах державно-приватного партнерства; низький TI поєднується з вищим TR.

Джерело: сформовано та розраховано автором

Установлено, що високий рівень розвитку туристичної інфраструктури не забезпечує автоматичного зростання туристичної результативності. Високий КРВ також не завжди свідчить про ефективніше використання інфраструктури, оскільки може бути наслідком її низького початкового рівня. Тому цей коефіцієнт необхідно аналізувати разом із TI та TR . Найсприятливіше поєднання інфраструктурного потенціалу, туристичної результативності, макроекономічного контексту та управлінської зрілості встановлено для Канарських островів. Смарт-управління визначено як референтну, але не універсальну модель, застосування якої залежить від спеціалізації, ресурсного забезпечення, цифрової готовності та інституційної спроможності регіону.

Для оцінювання управлінської готовності регіонів України до реалізації трансформаційних заходів розроблено індекс управлінської зрілості туристичної інфраструктури UMI_i . Він охоплює 11 критеріїв, об'єднаних у 5 блоків: стратегічне планування, організаційне забезпечення, партнерська взаємодія, цифровізація та ресурсно-інвестиційні механізми. Офіційно підтверджені практики станом на 31.12.2024 р. оцінено за шкалою 0–5 і нормовано до інтервалу $[0; 1]$.

Значення UMI_i становлять 0,400–0,909. Високий рівень управлінської зрілості встановлено у 4 областях, достатній – у 9, середній – у 8, низький – у 3; критично низьких значень не виявлено. За структурою управлінських практик визначено смарт-управлінський, мережево-кластерний, партнерсько-інвестиційний, DESTINATION, сталий і змішані профілі. Сталий профіль переважає у 10 областях, партнерсько-інвестиційний – у 4, DESTINATION – в Одеській області; у 9 регіонах сформувалися змішані профілі. Отже, UMI характеризує рівень управлінської зрілості, а профіль – домінуючу конфігурацію управлінських практик.

Соціально-економічну результативність туристичної сфери оцінено за індексом $SEPI$, сформованим із 5 рівновагових нормованих показників: туристичного збору, податкових надходжень, зайнятості, частки валової доданої вартості туристично-релевантних видів діяльності та фінансування туризму. Перші 4 показники характеризують досягнуті результати, 5 – ресурсне забезпечення.

Для переходу від діагностики до визначення регіональних пріоритетів розроблено індекс пріоритетності трансформації туристичної інфраструктури TPI_i , який поєднує інфраструктурний дефіцит $(1 - TI_i)$, управлінську зрілість UMI_i та резерв підвищення соціально-економічної результативності $(1 - SEPI_i)$.

Альтернативні ваги, отримані методом головних компонентів, ентропійним методом і методом CRITIC, використано для аналізу чутливості. Остаточний вектор ваг $(0,493; 0,311; 0,196)$, округлений до $(0,50; 0,30; 0,20)$, визначено методом аналізу ієрархій Т. Сааті. Коефіцієнт узгодженості експертних оцінок становить $CR=0,046$ і не перевищує допустимого рівня $0,10$). Індекс розраховано за формулою:

$$TPI_i = 0,50 \cdot (1 - TI_i) + 0,30 \cdot UMI_i + 0,20 \cdot (1 - SEPI_i). \quad (5)$$

Показник UMI_i не інвертовано, оскільки управлінська зрілість є не дефіцитом, а передумовою реалізації змін. Отже, вищі значення TPI_i отримують

регіони, у яких потреба в оновленні інфраструктури та підвищенні результативності поєднується з управлінською спроможністю реалізувати відповідні заходи. Рівні TPI_i визначено за п'ятьма рівними інтервалами теоретичної шкали [0; 1]. Просторову диференціацію індексу та співвідношення його складових наведено на рис. 4.

Умовні позначення:

● TI ○ UMI ■ $SEPI$ ◆ TPI - високий рівень ◇ TPI - середній рівень

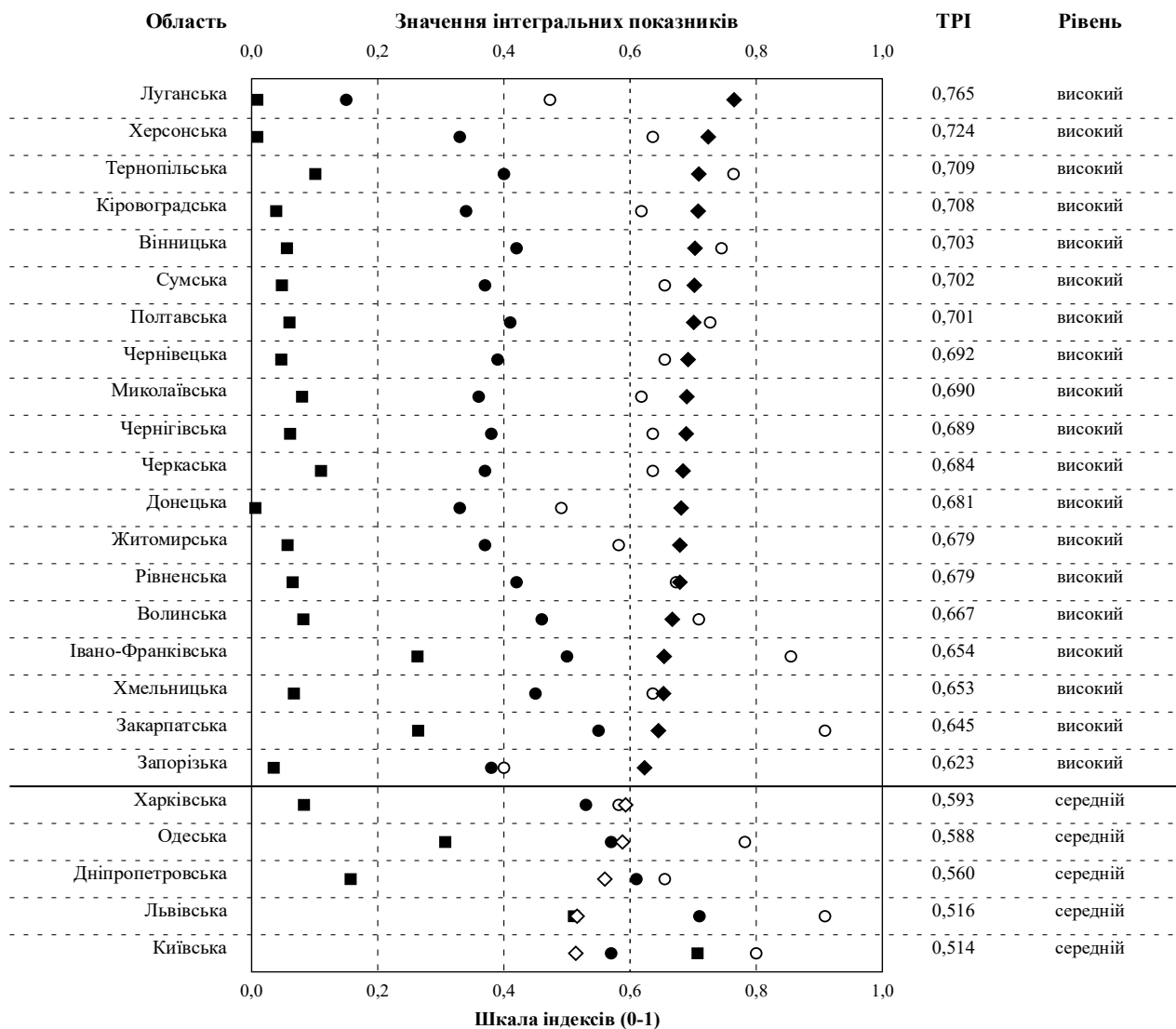

Рисунок 4 – Позиціонування регіонів України за складовими TI_i , UMI_i та $SEPI_i$ з відображенням рівня пріоритетності трансформації TPI_i

Джерело: побудовано автором

Близькі значення TPI_i можуть формуватися при різних співвідношеннях його складових, що зумовлює необхідність диференційованого вибору трансформаційних заходів. У постраждалих від російсько-української війни регіонах висока пріоритетність визначається переважно інфраструктурними та соціально-економічними дефіцитами, в інших – їх поєднанням з управлінською зрілістю. Просторово-структурна типологія регіонів NUTS 2 забезпечила вибір релевантних європейських аналогів; аналіз референтних дестинацій – визначення

умов застосування моделей управління; поєднання UMI_i з управлінськими профілями – диференціацію рішень для регіонів України; TRI_i та співвідношення його складових – установлення пріоритетності і напрямів трансформації туристичної інфраструктури. Отримані результати використано в п'ятому розділі для побудови організаційно-економічного механізму, обґрунтування диференційованих стратегій і моделі розподілу інвестиційних ресурсів.

У п'ятому розділі «Організаційно-економічний механізм інноваційного розвитку регіональної туристичної інфраструктури» розроблено механізм трансформації результатів комплексного оцінювання територій у стратегічні та інвестиційні рішення. Його методологічною основою є функціональне розмежування та узгодження стратегічного і економічного контурів, спільною інформаційною базою яких слугують TI , UMI , $SEPI$ і TRI .

Стратегічний контур забезпечує вибір стратегічної групи, моделі управління та комплексу стратегій відповідно до потреб конкретної території. Економічний – розподіл інвестиційного фонду, оцінювання потенційних результатів і сценарної стійкості. Інституційно-процедурне забезпечення визначає умови реалізації рішень, а моніторинг і коригування формують зворотний зв'язок (рис. 5).

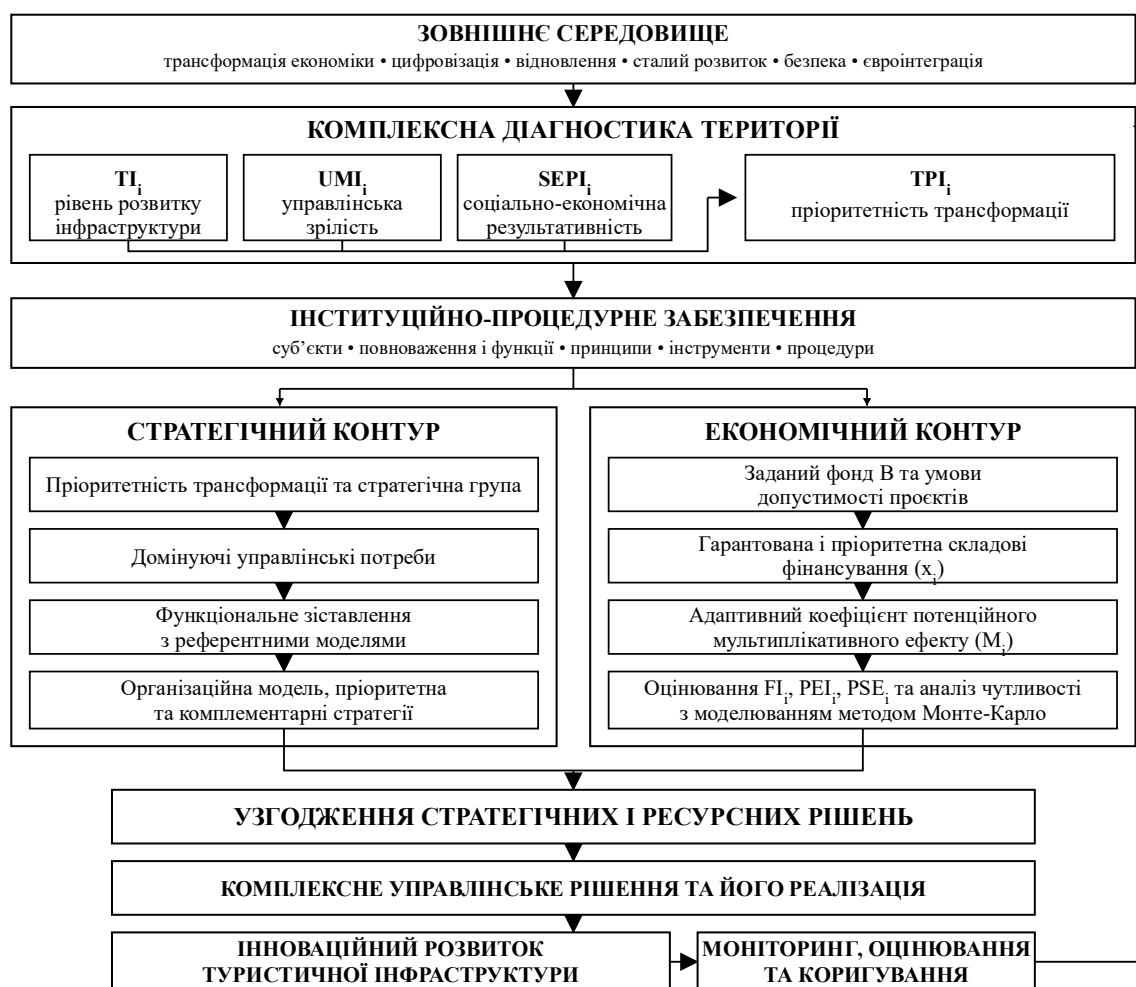

Рисунок 5 – Концептуальна модель організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку туристичної інфраструктури (фрагмент рис. 5.1 дисертації)

Джерело: сформовано автором

Методологічна концепція механізму ґрунтується на функціональному розмежуванні стратегічного і економічного контурів та їх узгодженні під час формування комплексного управлінського рішення. Спільною інформаційною основою контурів є результати оцінювання за ТІ, UMI, SEPI і TPI. Стратегічний контур забезпечує визначення стратегічної групи, ідентифікацію домінуючих управлінських потреб, вибір референтної моделі, пріоритетної та комплементарних стратегій. Економічний контур охоплює розподіл заданого інвестиційного фонду, оцінювання потенційних результатів і перевірку сценарної стійкості. Їх узгодження дає змогу поєднати стратегічну доцільність з ресурсними обмеженнями.

У межах економічного контуру розроблено та апробовано економіко-математичну модель підтримки інвестиційних рішень щодо розвитку регіональної туристичної інфраструктури. Модель поєднує розподіл заданого інвестиційного фонду, оцінювання потенційних економічних результатів і перевірку сценарної стійкості рішень. Її особливістю є функціональне розмежування показників: (TPI_i) визначає пріоритетність регіону під час розподілу ресурсів, а (UMI_i) використовується для адаптації потенційного мультиплікативного ефекту (M_i) .

Застосування TPI_i не означає автоматичного визначення бюджетного фінансування – модель формує рекомендовані пропорції розподілу після встановлення обсягу фонду B , коефіцієнта α , критеріїв допустимості проєктів та безпекових обмежень. Послідовність формування показників потенційних економічних результатів реалізації інвестиційних рішень має вигляд:

$$TPI_i \rightarrow x_i \rightarrow FI_i; UMI_i \rightarrow M_i; (FI_i, M_i) \rightarrow PEI_i; (x_i, M_i) \rightarrow PSE_i \rightarrow \sum PSE \quad (6)$$

де TPI_i – індекс пріоритетності трансформації туристичної інфраструктури i -го регіону; x_i – рекомендований обсяг інвестиційних ресурсів; FI_i – індекс відносного інвестиційного забезпечення; UMI_i – індекс управлінської зрілості; M_i – адаптивний коефіцієнт потенційного мультиплікативного ефекту; PEI_i – відносний індекс потенційного економічного ефекту; PSE_i – потенційний сукупний економічний імпульс; $\sum PSE$ – сукупний потенційний економічний імпульс усіх регіонів.

Двокомпонентний принцип розподілу фонду поєднує територіальну збалансованість і трансформаційну пріоритетність: гарантована складова розподіляється між регіонами порівну, а пріоритетна – пропорційно до TPI . Рекомендований обсяг фінансування визначається за формулою:

$$x_i(\alpha) = \frac{\alpha \cdot B}{n} + \frac{TPI_i}{\sum_{j=1}^n TPI_j} \cdot (1 - \alpha) \cdot B, \quad (7)$$

де B – загальний обсяг інвестиційного фонду; n – кількість регіонів; α – коефіцієнт гарантованого фінансування. При збільшенні α посилюється рівномірність розподілу, а при зменшенні – концентрація ресурсів у регіонах з вищою пріоритетністю трансформації.

Індекс відносного інвестиційного забезпечення визначається за формулою:

$$FI_i = \frac{x_i}{\bar{x}}, \quad \bar{x} = \frac{B}{n}, \quad (8)$$

де x_i – рекомендований обсяг фінансування i -го регіону; $\bar{x}$ – середній обсяг фінансування одного регіону.

Для врахування відмінностей у спроможності реалізувати економічний потенціал інвестицій, запропоновано адаптивний коефіцієнт M_i . Його нижню та верхню межі – 1,4 і 5,2 – сформовано на основі мультиплікаторів першого і другого типів, розрахованих у підрозділі 3.3, а лінійну залежність від UMI прийнято, як авторське сценарне припущення:

$$M_i = 1,4 + (5,2 - 1,4) \cdot UMI_i. \quad (9)$$

У складі TRI_i індекс UMI_i бере участь у комплексному визначенні трансформаційної пріоритетності регіону, тоді як його окреме використання під час розрахунку M_i характеризує потенціал реалізації економічного ефекту. Таке функціональне розмежування і саме є авторським сценарним припущенням моделі.

На цій основі визначено відносний індекс потенційного економічного ефекту та потенційний сукупний економічний імпульс:

$$PEI_i = FI_i \cdot M_i. \quad (10)$$

$$PSE_i = x_i \cdot M_i, \sum PSE = \sum_{i=1}^n PSE_i. \quad (11)$$

Показник PEI_i є безрозмірним показником міжрегіонального порівняння, PSE_i – умовною вартісною оцінкою потенційного економічного імпульсу регіону.

За базового сценарію ($B=100$ млн грн; $\alpha=0,5$; $n=24$) гарантована складова становить 2,083 млн грн на область, а загальні рекомендовані обсяги – 3,708-4,501 млн грн. Найбільші значення отримали Луганська, Херсонська і Тернопільська області, найменші – Київська, Львівська та Дніпропетровська. Найвищі значення (PEI_i) одержано для Закарпатської (4,802 млн грн), Івано-Франківської (4,631 млн грн) і Тернопільської (4,466 млн грн) областей. Луганська область, попри найбільший рекомендований обсяг ресурсів, має нижчий PEI_i (3,454 млн грн) через недостатній UMI_i , тоді як Львівська область демонструє вищий потенційний результат завдяки більшій управлінській зрілості. Отже, пріоритетність трансформації та потенціал результативного використання ресурсів не є тотожними.

Аналіз сценаріїв 70:30, 50:50 і 30:70 показав, що збільшення пріоритетної складової підвищує діапазон фінансування з 0,476 до 1,111 млн грн, тоді як сукупний (ΣPSE) змінюється лише на 0,18% (табл. 6). Отже, коефіцієнт (α), насамперед, визначає баланс між територіальною рівномірністю та концентрацією підтримки. Додаткову перевірку проведено методом Монте-Карло за 1000 ітерацій. Фонд (B) моделювався трикутним розподілом у межах 85-115 млн грн із модою 100 млн грн, а регіональні значення TRI_i – у межах $\pm 10\%$ від базового рівня. Параметри вважалися незалежними; α і M_i залишалися фіксованими (рис. 6). Середнє змодельоване значення (ΣPSE) становило 395,824 млн грн порівняно з базовими 394,77 млн грн, а центральні 90% реалізацій перебували в інтервалі 354,77-437,46 млн грн. Коефіцієнт варіації сукупного показника дорівнював 6,22%, регіональних значень – 6,37–6,65%, що засвідчує низьку сценарну варіативність у межах прийнятих припущень. Отримані результати підтверджують стійкість моделі лише

в межах заданих параметрів, але не її фактичну прогнозу точність.

Таблиця 6 – Результати аналізу чутливості економіко-математичної моделі до зміни коефіцієнта гарантованого фінансування (фрагмент табл. 5.8 дисертації)

Сценарій	Мін. х, млн грн	Макс. х, млн грн	Розмах, млн грн	ΣPSE , млн грн	Коефіцієнт варіації PSE_i , %
Переважаюча гарантованої складової 70:30	3,891	4,367	0,476	395,117	11,21
Збалансований сценарій (базовий) 50:50	3,708	4,501	0,793	394,765	11,04
Переважаюча пріоритетної складової 30:70	3,524	4,635	1,111	394,414	11,24

Джерело: сформовано автором

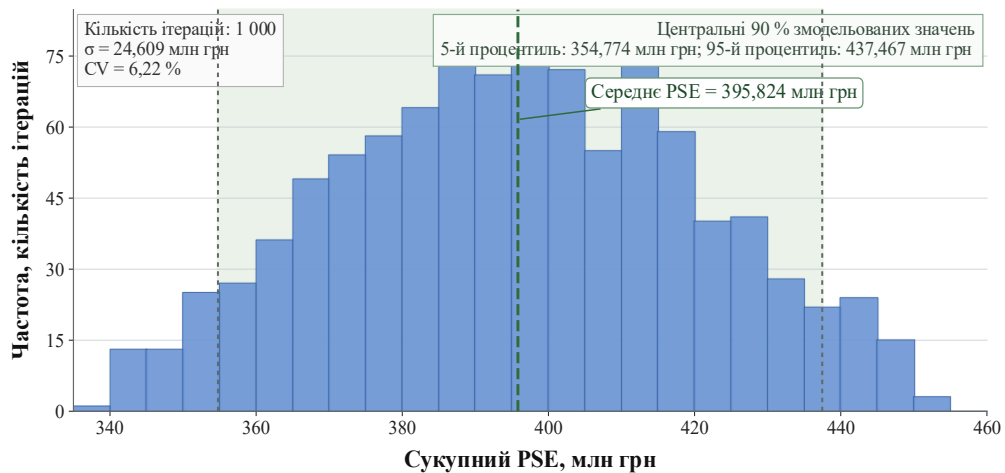

Рисунок 6 – Розподіл змодельованих значень сукупного потенційного економічного імпульсу ΣPSE за результатами 1000 ітерацій методом Монте-Карло

Джерело: розраховано та побудовано автором

Модель може застосовуватися для формування державних і регіональних програм, інвестиційних портфелів та середньострокових планів публічних інвестицій при визначеному обсязі фонду, критеріях допустимості проєктів, безпекових обмеженнях і спроможності регіонів реалізувати заходи. Послідовність формування управлінського рішення наведено на рис. 7. Відповідність стратегічних груп, стратегій і моделей – у табл. 7.

У межах стратегічного контуру розроблено методичний підхід до диференційованого позиціонування територій. Інтегральним критерієм є TPI, за рівнем якого територію відносять до стратегічної групи та обґрунтовують пріоритетну стратегію. Референтна модель визначає організаційно-інституційний формат її реалізації, а комплементарні стратегії доповнюють його з урахуванням локальних дефіцитів, ресурсної спроможності та безпекових умов.

За розрахованими значеннями TPI 19 областей віднесено до групи інтенсивної трансформації з пріоритетом кластерної інтеграції, п'ять – до групи селективного розвитку з пріоритетом цифрової трансформації. Інші групи в поточному регіональному зрізі не представлені, однак збережені в матриці для дослідження інших територій і наступних періодів.

Рисунок 7 – Алгоритм формування стратегічних управлінських рішень щодо інноваційного розвитку туристичної інфраструктури (фрагмент рис. 5.5 дисертації)

Джерело: сформовано автором

Таблиця 7 – Інтегрована матриця стратегічного позиціонування та організаційного забезпечення реалізації стратегій інноваційного розвитку туристичної інфраструктури

Стратегічна група	Пріоритетна стратегія	Референтна модель управління	Комплементарні стратегії
Регіони стратегічного прориву	Стратегія партнерського розвитку	Модель спільного врядування та державно-приватного партнерства	Кластерна інтеграція; цифрова трансформація
Регіони інтенсивної трансформації	Стратегія кластерної інтеграції	Кластерна модель управління	Партнерський розвиток; цифрова трансформація
Регіони селективного розвитку	Стратегія цифрової трансформації	Модель інтелектуального управління туризмом	Маркетингова концентрація; кластерна інтеграція
Регіони локальної трансформації	Стратегія маркетингової концентрації	Модель управління туристичною дестинацією	Цифрова трансформація; кластерна інтеграція
Регіони підтримувального розвитку	Стратегія забезпечення конкурентної стійкості	Модель управління туристичною дестинацією	Маркетингова концентрація; цифрова трансформація

Джерело: сформовано автором

Методичний підхід апробовано на прикладі Самарівської та Перещепинської міських територіальних громад за локальними значеннями TI, UMI, SEPI і TPI. Економічну складову апробовано за умовного фонду 4,0 млн грн і співвідношення гарантованої та пріоритетної складових 50:50 (табл. 8). Для Самарівської громади передбачено створення платформи управління дестинацією, туристичного бренду,

маршрутів, цифрової навігації та міжмуніципальних проєктів; для Перещепинської – інституціоналізацію туристичного кластера, розвиток партнерських продуктів, цифрових сервісів і грантово-інвестиційних ініціатив.

Таблиця 8 – Результати апробації стратегічної та економічної складових організаційно-економічного механізму в Самарівській та Перещепинській міських територіальних громадах (фрагмент табл. 5.16 дисертації)

Громада	Діагностика	Стратегічна траєкторія	Модельний результат
Сама-рівська	TI=0,64; UMI=0,62; SEPI=0,57; TPI=0,46;	Група IV. Маркетингова концентрація; модель управління туристичною дестинацією; цифрова трансформація й кластерна інтеграція	x=1,821 млн грн; FI=0,911; M=3,756; PEI=3,421; PSE=6,841 млн грн
Перещепинська	TI=0,38; UMI=0,74; SEPI=0,42; TPI=0,66;	Група II. Кластерна інтеграція; модель кластерного управління; партнерський розвиток і цифрова трансформація	x=2,179 млн грн; FI=1,089; M=4,212; PEI=4,588; PSE=9,176 млн грн

Джерело: сформовано та розраховано автором

Розроблені дорожні карти на 2026–2030 рр. визначають етапи реалізації, відповідальних виконавців, джерела фінансування, індикатори результативності, ризики та процедури моніторингу. Апробація засвідчила операційну придатність підходу для переходу від територіальної діагностики до вибору диференційованої стратегії, моделі її реалізації, ресурсного обґрунтування та адаптивного коригування.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено теоретико-методологічне узагальнення та запропоновано нове розв’язання наукової проблеми формування цілісних концептуальних, методичних і організаційно-економічних засад інноваційного розвитку регіональної туристичної інфраструктури в умовах трансформації економіки. Сформований науково-методичний інструментарій забезпечує послідовний перехід від теоретичного осмислення туристичної інфраструктури та комплексної діагностики її стану до визначення трансформаційної пріоритетності регіонів, обґрунтування стратегічних моделей, розподілу інвестиційних ресурсів і оцінювання потенційних економічних результатів. Основні висновки полягають у такому:

1. На основі бібліометричного аналізу та узагальнення наукових праць систематизовано теоретико-методологічний, регіонально-просторовий, інноваційно-цифровий, сталий, інклюзивний, безпековий та інституційно-управлінський підходи до дослідження туристичної інфраструктури. Виявлено зміщення наукового дискурсу від об’єктно-функціонального розгляду матеріальної бази до комплексного дослідження цифровізації, інституційної спроможності, адаптивності та безпекової стійкості. Уточнено її зміст як територіально організованої багаторівневої соціально-економічної системи матеріально-ресурсних об’єктів, сервісних та інформаційно-комунікаційних засобів і управлінських механізмів, що забезпечує доступність ресурсів, формування,

просування і споживання туристичного продукту та передумови соціально-економічних ефектів. Туристичну інфраструктуру виокремлено від туристичних ресурсів і послуг, уточнено її структуру та обґрунтовано здатність до трансформації під впливом структурних, технологічних, інституційних і безпекових змін.

2. Обґрунтовано просторову й багаторівневу організацію регіональної туристичної інфраструктури, функціонування якої забезпечує взаємодія державного, регіонального, місцевого та проєктного рівнів управління. Розкрито її функції щодо доступності територій, інтеграції суб'єктів у ланцюги створення цінності, регулювання туристичних потоків, підтримки підприємництва, інновацій, безпеки й екологічної стійкості. Розвинуто глокалізаційний підхід, що передбачає адаптацію міжнародних стандартів сталості, цифровізації, якості, доступності та управління дестинаціями до потенціалу й потреб регіонів. Для України пріоритетними визначено безбар'єрність, резервування критичних функцій, доступність укриттів, безпекову адаптацію маршрутів, відновлення пошкоджених об'єктів і диверсифікацію туристичних потоків відповідно до Цілей сталого розвитку 8, 11, 12 і 13.

3. Систематизовано технологічні, управлінські, інституційні та просторові інновації й обґрунтовано їх інтегроване впровадження в регіональну туристичну інфраструктуру. Доведено, що інноваційний розвиток має охоплювати технологічне оновлення, але і-цифровізацію сервісів, інтелектуальне управління потоками, безбар'єрність, модернізацію інфраструктури, мережеву взаємодію та нові моделі фінансування й управління. Передумовами трансформації визначено інституційну узгодженість, інвестиційне забезпечення, цифрову готовність, людський капітал і партнерство; враховано ризики цифрової нерівності, сезонності, надмірної концентрації потоків і рекреаційного навантаження.

4. Розроблено методологічний підхід до комплексного оцінювання регіональної туристичної інфраструктури, що поєднує системний, просторовий, інституційний, інноваційний, порівняльно-регіональний і соціально-інклюзивний підходи з індексними, статистичними та картографічними методами. Розмежовано інфраструктурний потенціал і соціально-економічну результативність його використання, оскільки розвинена матеріальна база не гарантує відповідного зростання потоків, доходів, зайнятості та бюджетних надходжень. Інтегральний індекс ТІ визначено як інфраструктурно-контекстний показник потенціалу, структури та умов функціонування туристичної інфраструктури. Це створює основу для зіставлення інфраструктурної забезпеченості з управлінською спроможністю, туристичною результативністю та соціально-економічною віддачею.

5. Сформовано багаторівневу систему індикаторів стану регіональної туристичної інфраструктури та алгоритм побудови індексу ТІ, що охоплює матеріально-ресурсний, соціально-еколого-економічний та інноваційно-інклюзивний елементи. Процедура побудови індексу передбачає верифікацію даних, поділ показників на стимулятори й дестимулятори, нормування за методом «мінімум – максимум», визначення локальних і глобальних ваг та ієрархічне агрегування. Рівні локальні ваги забезпечують збалансованість складових.

Інформаційну базу сформовано за офіційними даними 2020-2024 рр. із використанням обґрунтованих проксі-індикаторів та урахуванням обмеженої репрезентативності даних щодо найбільш постраждалих регіонів від російсько-української війни. Алгоритм забезпечує прозорість, відтворюваність і можливість актуалізації розрахунків.

6. Проведено інтегральне оцінювання туристичної інфраструктури регіонів України. Залежно від значення ТІ розроблено типологію: ядро ($0,615 \leq T_i \leq 0,71$); внутрішня напівпериферія ($0,520 \leq T_i < 0,615$); зовнішня напівпериферія – $0,425 \leq T_i < 0,52$; периферія ($0,330 \leq T_i < 0,425$)» та визначено диференційовані напрями розвитку кожної групи – від масштабування інновацій, цифровізації й мережевої інтеграції до подолання обмежень транспортної доступності, безпеки, інвестиційної спроможності та інклюзивності. Стійкість результатів підтверджено збереженням базової групи для 19 із 24 областей (за виключенням АР Крим).

7. Визначено орієнтири сталого розвитку та інституційні засади трансформації туристичної інфраструктури. Оцінювання програмних документів виявило нерівномірність інституційного забезпечення: середнє значення індексу інституційної підтримки становить 0,78, коефіцієнта збалансованості – 0,73. Основними недоліками є недостатня конкретизація пріоритетів, їх ресурсна неузгодженість, відсутність чітких строків, відповідальних виконавців і вимірюваних результатів. Запропоновано обов'язково закріплювати у стратегічних документах відповідальних суб'єктів, джерела фінансування, цільові індикатори, строки та механізми моніторингу.

8. Оцінено інноваційно-інвестиційне забезпечення складових туристичної інфраструктури та встановлено їх неоднорідність за масштабами й стабільністю інвестицій, капіталомісткістю та структурою фінансування. Транспорт характеризується найбільшими, але нестабільними вкладеннями; засоби розміщення – стабільнішою динамікою; ресторанне господарство – вищою адаптивністю; культурно-дозвіллева інфраструктура – системним дефіцитом інвестицій. Обґрунтовано напрями трансформації: відновлення, мультимодальність і безпекова стійкість транспорту; енергоефективність, цифровізація та безбар'єрність засобів розміщення; автоматизація й локальні ланцюги постачання у ресторанному господарстві; змішане фінансування і цифровізація культурного контенту. Інклюзивність визначено наскрізним критерієм інвестиційних проєктів, а поєднання технологічної модернізації з безпековою та екологічною стійкістю – умовою їх результативності.

9. Удосконалено науково-практичні оцінювання економічної результативності туристичної інфраструктури шляхом формування інтегрованого туристичного сектора та застосування моделі «витрати – випуск». Визначено прямі, непрямі й індуковані ефекти зміни кінцевого попиту. Мультиплікатор валового випуску першого типу становить 1,4, другого – 5,2; частки прямого, непрямого й індукованого ефектів – відповідно 19,2%, 7,7% і 73,1%. Податкові надходження у 2024 р. відновилися до 2938,0 млн грн, однак скорочення кількості платників і концентрація надходжень у готельному секторі засвідчують структурну вразливість туристичної економіки. Ефект інфраструктури формується через туристичні, міжгалузеві та споживчі взаємозв'язки.

10. Здійснено просторову диференціацію туристичної інфраструктури 231 регіону ЄС рівня NUTS 2. Факторний аналіз виокремив туристично-рекреаційну інтенсивність і концентрацію та інфраструктурно-транспортну й цифрову забезпеченість, що сукупно пояснюють 78,82% варіації показників. За результатами кластеризації сформовано збалансовану, трансформаційну, висококонцентровану та інтенсивну моделі розвитку. Вони характеризують структурне поєднання інфраструктурної забезпеченості, туристичної інтенсивності, транспортної доступності та цифрової спроможності. Типологія дає змогу обирати референтні території за подібністю умов і обмежень та обґрунтовано адаптувати європейський досвід в регіони України.

11. Розроблено методичний підхід до оцінювання туристичного розвитку регіонів ЄС через зіставлення індексів інфраструктурного забезпечення ТІ, туристичної результативності TR та економічного значення туризму ЕІ. Встановлено відсутність однозначної залежності між інфраструктурним потенціалом, інтенсивністю його використання й економічною віддачею. Систематизовано моделі управління туристичною дестинацією, мережево-кластерного управління, партнерського багаторівневого управління дестинацією, інтелектуального управління туристичною дестинацією, централізованого державного, сталого та партнерсько-інвестиційного управління. Вибір моделі має відповідати спеціалізації, ресурсній базі, просторовій структурі потоків, цифровій готовності та інституційній спроможності території; інтелектуальне управління дестинацією визначено як адаптивний, а не універсальний орієнтир.

12. Розроблено підхід до інтегрального оцінювання пріоритетності трансформації туристичної інфраструктури регіонів України. Індекс UMI охоплює одинадцять критеріїв у п'яти блоках і характеризує стратегічну, інституційну, цифрову, партнерську та інвестиційну спроможність регіонів; його значення становлять 0,400–0,909. Індекс SEPI відображає соціально-економічні результати й ресурсне забезпечення їх формування; низькі значення більшості областей свідчать про нереалізований потенціал перетворення інфраструктурних та управлінських передумов у віддачу. Авторський індекс TPI інтегрує інфраструктурний дефіцит, управлінську зрілість і резерв результативності. Високу пріоритетність трансформації встановлено для 19 областей, середню – для 5; близькі значення TPI можуть мати різну компонентну структуру.

13. Розроблено методологічну концепцію організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку туристичної інфраструктури, що формалізує перехід від комплексної діагностики до диференційованих стратегічних та інвестиційних рішень. Його особливістю є паралельне формування стратегічного й економічного контурів на основі індексів ТІ, UMI, SEPI і TPI та їх узгодження в комплексному рішенні. Визначено інформаційно-аналітичну, стратегічну, економічну, організаційну й результативну складові, принципи, функції, рівні реалізації, процедурний регламент і систему моніторингу. Механізм охоплює діагностику, визначення пріоритетності, стратегічне позиціонування, вибір моделі управління, розподіл інвестицій, оцінювання потенційного ефекту та адаптивне коригування, забезпечуючи цілісність управлінського циклу.

14. Розроблено економіко-математичну модель підтримки прийняття

інвестиційних рішень, що поєднує гарантовану та пріоритетну складові фінансування. За базового співвідношення цих складових 50 : 50 та умовного обсягу фонду 100 млн грн рекомендований обсяг фінансування становить 3,708–4,501 млн грн на регіон. Сформовано систему показників FI, M, PEI і PSE для оцінювання інвестиційного забезпечення, мультиплікативного потенціалу та можливих економічних наслідків. Доведено, що управлінська зрілість визначає ступінь реалізації потенціалу вкладень. Аналіз чутливості та метод Монте-Карло підтвердили сценарну стійкість моделі: коефіцієнт варіації сукупного PSE становить 6,22%, регіональних значень – 6,37-6,65%. Інструментарій забезпечує прозорість і варіативність розподілу за різних параметрів фінансової політики.

15. Запропоновано удосконалений методичний підхід до стратегічного позиціонування регіонів, у якому ТРІ є основою визначення масштабу трансформацій, стратегічної групи та пріоритетної стратегії. Організаційними формами їх реалізації визначено моделі управління туристичною дестинацією, інтелектуального управління туризмом, кластерного управління та партнерського управління на засадах публічно-приватного партнерства; їх доповнено комплементарними напрямками відповідно до потреб і спроможності територій. Апробація дала змогу обґрунтувати для Самарівської громади стратегію маркетингової концентрації на основі управління туристичною дестинацією, для Перещепинської громади – стратегію інтеграції на основі кластерного управління.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

Публікації, які розкривають основний зміст дисертації:

1. Герасименко Т.В. Розвиток регіональної туристичної інфраструктури: економічні механізми, інституціональні моделі та європейські практики. М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». Дніпро: Герда, 2025. 312 с. ISBN 978-617-8185- 41-1. (19,5 друк. арк.).

2. Герасименко Т.В. Розвиток туристичного потенціалу Новомосковського району Дніпропетровської області. Вектори розвитку туристично-рекреаційних систем Дніпропетровської області / М.В. Белобородова, Л.С. Безугла, А.В. Бессонова, Л.А. Бондаренко, Т.В. Герасименко; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». Дніпро: Журфонд, 2024. С. 8-45. ISBN 978-966-934-615-5 (1,81 друк. арк.).

3. Герасименко Т.В. Вплив збройної агресії рф на господарський потенціал та економічну стійкість Перещепинської міської територіальної громади. Комплексний аналіз туристично-рекреаційного потенціалу Перещепинської міської територіальної громади. Просторовий розвиток територіальних громад: економічна трансформація, культурна спадщина та ревіталізація регіонів. за заг. ред. М.В. Белобородової; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – Дніпро: Журфонд, 2025. – 284 с. ISBN 978-617-8737-31-3. <https://ir.nmu.org.ua/server/api/core/bitstreams/37853241-a654-4d90-bf0f-3e3ef99d61d4/content>. (2,37 друк. арк.).

4. Герасименко Т.В. Теоретико-практичні засади відродження внутрішнього туризму України в умовах модернізації та викликів / О.К. Любчук, І.Ф. Марченко, Н.П. Борец, Г.О. Крапівіна, М.В. Шарко, І.І. Лаврова, Гривцова О.М. Дніпро : ДВНЗ

«ПДТУ», 2025. 230 с. ISBN 978-966-604-322-4. <https://public.pstu.edu/catalog/view/1075/1767/11317>. (1,56 друк. арк.).

5. Herasymenko T.V. Current trends of international investments of TNC in crisis conditions. Modern processes of economy adaptation in crisis conditions. Monograph. Opole: Academy of Applied Sciences Academy of Management and Administration in Opole. 2023. p. 134-143. https://old.wszia.opole.pl/wp-content/uploads/2020/05/Monograf_Opole_2023.pdf. ISBN 978-83-66567-54-2. (0,4 друк. арк.).

6. Shapoval V.M., **Herasymenko T.V.** Organizational and Economic Basis for the Development of Rural Tourism in the Dnepropetrovsk Region. Trends, Prospects and Challenges of Sustainable Tourism Development: monograph. Lviv: Lviv University of trade and economics. 2020. pp. 180–194. <https://fakultet.site/data/monograph2020.pdf> ISBN 978-617-602-287-9 (0,857 друк. арк., особистий внесок автора: оцінено ресурсний потенціал сільського туризму Дніпропетровської області та обґрунтовано організаційно-економічні умови його розвитку й регіональної підтримки – 0,5 друк. арк.).

7. Шаповал В.М., **Герасименко Т.В.**, Шаповал І.А. Управління розвитком туристичної галузі України в умовах євроінтеграції (на прикладі Дніпропетровської області). Функціонування та перспективи розвитку туристичної галузі України: монографія. Львів. 2018. С. 86–97. <https://fakultet.site/data/monograph2018.pdf> ISBN 978-617-602-234-3 (0,72 друк. арк., особистий внесок автора: оцінено туристичний потенціал Дніпропетровської області та обґрунтовано напрями вдосконалення регіонального управління туризмом в умовах євроінтеграції – 0,3 друк. арк.).

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав та у виданнях України, які включено до міжнародних наукометричних баз

8. **Herasymenko T.**, Bieloborodova M., Bezuhla L., Atamas O., Makukha Yu. The role of the institutional environment in regulating innovative activities in the industry. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2025, № 5. С.142–152. <https://doi.org/10.33271/nvngu/2025-5/142> (1,21 друк. арк., особистий внесок автора: здійснено аналіз впливу інституційного середовища на інноваційну діяльність промислових підприємств України та обґрунтовано асиметричний характер взаємодії ключових факторів в межах економіко-математичної моделі – 0,3 друк. арк.).

9. Jakubek, P; Marhasova, V; Skoryk, H.; **Herasymenko, T.**; Polishchuk, A. Strategic Management of Innovative Development of Enterprise Using Foresight Technologies as Part of Digitalization. *Pacific Business Review International*. 2025. Volume 17 Issue 9. P. 145-153. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f8eb36cb-3651-49dc-a8e3-fc6dbbee8cff1/content> (0,72 друк. арк., особистий внесок автора: обґрунтовано роль форсайт-технологій у стратегічному управлінні інноваційним розвитком підприємств в умовах цифровізації – 0,18 друк. арк.).

10. Bezuhla L., Bieloborodova M., Bondarenko L., **Herasymenko T.V.** Recreation Areas Optimisation and Nature Exploitation in Urban Ecosystems. *Studia Regionalne i Lokalne*. 2023. Nr 3(93)/2023. P. 55-68. <https://doi.org/10.7366/1509499539304>. (0,88

друк. арк., особистий внесок автора: обґрунтовано застосування фіторемедіації та геоінформаційного аналізу для оптимізації стану міських рекреаційних зон – 0,22 друк. арк.).

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав та у виданнях України, які включено до міжнародних наукометричних баз

11. Герасименко Т.В. Методологічні засади інтегрального оцінювання розвитку регіональної туристичної інфраструктури. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2026. № 1 (22). С. 106-114. <https://doi.org/10.32782/dees.22-16>. (0,71 друк. арк.).

12. Герасименко Т.В. Просторова структура туристичної інфраструктури України. *Розвиток міста*. 2026. №1 (9). С. 37-44. <https://doi.org/10.32782/city-development.2026.1-4>. (0,48 друк. арк.).

13. Герасименко Т.В. Міжнародний досвід інноваційного розвитку туристичної інфраструктури та можливості його адаптації в Україні. *Причорноморські економічні студії*. 2025. №96. С. 327-334. <https://doi.org/10.32782/bses.96-51>. (0,73 друк. арк.).

14. Герасименко Т.В. Механізми державно-приватного партнерства в розвитку інфраструктури туризму. *Трансформаційна економіка*. 2025. № 4 (13). С. 40-47. <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2025-13-6>. (0,8 друк. арк.).

15. **Герасименко Т.В.,** Горбатюк Н. А., Нападайло М. С. Значення екскурсійної діяльності в інноваційному розвитку туристичної індустрії. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2025. №4 (92). С. 178-187. <https://doi.org/10.33271/ebdut/92.178>. (0,56 друк. арк., особистий внесок автора: обґрунтовано цифрові, інтерактивні та віртуальні формати екскурсійної діяльності для підвищення привабливості туристичного продукту – 0,25 друк. арк.).

16. Герасименко Т.В. Роль туристичної галузі у реалізації соціально-економічних цілей сталого розвитку. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 6 (57). С. 15-22. <https://doi.org/10.32782/10.32782/2308-1988/2025-57-2>. (0,59 друк. арк.).

17. Герасименко Т.В. Мультиплікативний ефект туристичної інфраструктури в контексті сталого економічного розвитку. *Вісник Одеського національного університету. Економіка*. 2025. Т. 30. № 4(106). С. 6-13. <https://doi.org/10.32782/2304-0920/4-106-1>. (0,66 друк. арк.).

18. Герасименко Т.В. Роль транспортної інфраструктури у забезпеченні сталого розвитку туризму в Україні. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2025. № 32. С. 12-18. <https://doi.org/10.20535/2307-5651.32.2025.328185>. (0,58 друк. арк.).

19. Герасименко Т.В. Туристична інфраструктура – драйвер економічного розвитку та інвестиційної привабливості. *Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі*. 2025. №12. С. 27-35. <https://doi.org/10.32782/tourismhospcee-12-4>. (0,58 друк. арк.).

20. Герасименко Т.В. Перспективи колівінгу для колективних закладів розміщення в Україні. *Таврійський науковий вісник*. 2025. № 23. С. 28-35. <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2025.23.3>. (0,51 друк. арк.).

21. Безугла Л.С., **Герасименко Т.В.** Державне управління нематеріальною культурною спадщиною як інструмент розвитку туристичного потенціалу. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2024. № 44. 2024. С. 189-195. <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2024.44.32>. (0,64 друк. арк., особистий внесок автора: обґрунтовано роль державного управління нематеріальною культурною спадщиною у розвитку туристичного потенціалу через цифровізацію та міжсекторальну взаємодію – 0,34 друк. арк.).

22. Безугла Л.С., **Герасименко Т.В.** Механізм публічного управління в галузі туризму. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2024. № 5. С. 65-72. <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2024.5.8>. (0,54 друк. арк., особистий внесок автора: обґрунтовано роль громадських організацій у розвитку туризму через міжнародне фінансування, прозорість управління та підтримку громад – 0,3 друк. арк.).

23. Герасименко Т.В. Розвиток туризму в регіонах України через нові підходи до удосконалення цільових програм. *Держава і регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2025. № 2 (136). С. 11-17. <https://doi.org/10.32782/1814-1161/2025-2-2>. (0,61 друк. арк.).

24. **Герасименко Т.В.**, Бондаренко Л.А. Вплив інклюзивного туризму на досягнення цілей сталого соціально-економічного розвитку. *Причорноморські економічні студії*. 2024. № 90. С. 169-175. <https://doi.org/10.32782/bses.90-26>. (0,53 друк. арк., особистий внесок: обґрунтовано роль інклюзивного туризму, безбар'єрності та державної підтримки у розвитку доступної туристичної інфраструктури – 0,3 друк. арк.).

25. Bieloborodova M., **Herasymenko T.**, Bezuhla L. Strategic directions of the regional tourist complex balanced functioning. *Причорноморські економічні студії*. 2024. № 86. С. 219-227. <https://doi.org/10.32782/bses.86-35>. (0,69 друк. арк., особистий внесок автора: здійснено діагностику та інтегральне оцінювання збалансованого розвитку регіонального туристичного комплексу – 0,25 друк. арк.).

26. Герасименко Т.В. Напрями і тенденції розвитку колективних засобів розміщення у Дніпропетровській області. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2024. № 53. С. 5-13. <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2024-53-1>. (0,6 друк. арк.).

27. Герасименко Т.В. Податкові надходження від туристичної галузі та їхнє значення в економічному розвитку України. *Економіка і регіон*. 2024. № 4 (95). С. 67-74. [https://doi.org/10.26906/EiR.2024.4\(95\).3608](https://doi.org/10.26906/EiR.2024.4(95).3608). (заг. обсяг – 0,54 друк. арк.).

28. **Герасименко Т.В.**, Омеляненко Д.М., Кувавіна В.Є. Виклики та перспективи залучення інвестицій у туристичну сферу України в повоєнний період. *Управління змінами та інновації*. 2024. №12. С. 20-24. <https://doi.org/10.32782/СМІ/2024-12-3>. (0,41 друк. арк., особистий внесок автора: обґрунтовано роль іноземних інвестицій і стимулювання інвестиційної активності у повоєнному відновленні туристичної сфери – 0,2 друк. арк.).

29. Любчук О.К., **Герасименко Т.В.** Перспективи розвитку культурно-пізнавального туризму в Україні. *Економічний вісник Дніпровської політехніки. Серія: Туризм і рекреація*. 2024. № 4 (88). С. 141-152. <https://doi.org/10.33271/ebdut/88.141>. (0,77 друк. арк., особистий внесок автора:

здійснено просторову локалізацію об'єктів культурної спадщини та обґрунтовано роль інновацій у підвищенні конкурентоспроможності культурно-пізнавального туризму – 0,5 друк. арк.).

30. Bezuhla L. S., **Herasymenko T.V.**, Bieloborodova M. V., Nechepurenko M. O. Social innovations of small and medium-sized businesses in Ukraine. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2024. №2 (86). С. 49-59. <https://doi.org/10.33271/ebdut/86.049>. (0,78 друк. арк., особистий внесок: проаналізовано розвиток соціальних інновацій малого і середнього бізнесу та особливості національної моделі його залучення до соціальних інновацій – 0,3 друк. арк.).

31. Пилипенко Г. М., **Герасименко Т.В.**, Гузенко І. Ю. Інноваційні моделі діяльності підприємств у глобальних ланцюгах створення вартості. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2024. №1. С.65-73. <https://doi.org/10.33271/ebdut/85.065>. (0,49 друк. арк., особистий внесок: обґрунтовано застосування моделі відкритих інновацій у глобальних ланцюгах створення вартості – 0,2 друк. арк.).

32. **Герасименко Т.В.**, Реученко Б.М., Коростильов Р.І. Вплив туристичного потенціалу на соціально-економічний розвиток м. Новомосковська Дніпропетровської області. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. № 4. С. 44-48. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-4-6>. (0,38 друк. арк., особистий внесок автора: обґрунтовано підхід до оцінювання туристичного потенціалу Новомосковська та його вплив на соціально-економічний розвиток території – 0,25 друк. арк.).

33. **Герасименко Т.В.**, Олійник А.І., Дідусь А.Ю. Стратегічні пріоритети розвитку санаторно-курортної сфери України. *Економіка та суспільство*. 2023. № 58. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-18>. (0,53 друк. арк., особистий внесок автора: обґрунтовано стратегічні пріоритети та напрями підвищення ефективності розвитку санаторно-курортної сфери України – 0,3 друк. арк.).

34. Безугла, Л., Куваєва, Т., **Герасименко Т.В.** Проблеми та перспективи розвитку інклюзивного туризму в Україні та Європі. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-3>. (0,48 друк. арк., особистий внесок автора: обґрунтовано роль безбар'єрного середовища та доступного туризму в соціальній інтеграції – 0,16 друк. арк.).

35. Безугла, Л.С., Белобородова, М.В., **Герасименко Т.В.** Формування інклюзивно-реабілітаційного туризму в Україні. *Інновації та технології в сфері послуг і харчування*. 2022. № 2(6). С. 20-25. [https://doi.org/10.32782/2708-4949.2\(6.2022.4](https://doi.org/10.32782/2708-4949.2(6.2022.4). (0,44 друк. арк., особистий внесок автора: визначено функціональну модель інклюзивно-реабілітаційного туризму та обґрунтовано його реабілітаційну й соціалізаційну роль – 0,15 друк. арк.).

36. Shapoval V.M., **Herasymenko T.V.**, Yurchishina L.I. Assessment of the competitiveness of the tourist enterprise in the modern conditions. *Економіка і регіон. Науковий вісник*. 2020. № 4(79). С. 35–42. URL: https://www.researchgate.net/publication/368028922_Assessment_of_the_Competitiveness_of_the_Tourist_Enterprise_in_the_Modern_Conditions. (0,45 друк. арк., особистий внесок автора: обґрунтовано системний підхід до оцінювання

конкурентоспроможності туристичного підприємства та роль конкурентних стратегій у його сталому розвитку – 0,15 друк. арк.).

37. Шаповал В.М., Герасименко Т.В. Increasing the efficiency of using economic potential of tourist complex. *Інноваційна економіка*. 2019. № 3–4. С. 59–64. URL: <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/43>. (0,5 друк. арк., особистий внесок автора: обґрунтовано підхід та інтегральний показник оцінювання ефективності використання економічного потенціалу підприємств туристичного комплексу – 0,3 друк. арк.).

38. Шаповал В.М., Герасименко Т.В., Белобородова М.В. Формування та розвиток конкуренції в ринковій економіці (на прикладі туристичної індустрії України). *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. 2018. № 18. С. 43–51. <https://doi.org/10.31498/2225-6407.18.2018.180061>. (0,48 друк. арк., особистий внесок автора: обґрунтовано методологію оцінювання досяжного рівня конкурентоспроможності туристичних дестинацій – 0,2 друк. арк.).

39. Шаповал В.М., Герасименко Т.В., Шпак М.В. Розробка актуальних економічних стратегій підприємств туристичної галузі України. *Приазовський економічний вісник*. 2017. № 2(02). URL: https://pev.kpu.zp.ua/journals/2017/2_02_uk/18.pdf. (0,43 друк. арк., особистий внесок автора: розроблено модель економічної стратегії туристичних підприємств та індикатори досягнення стратегічних цілей – 0,22 друк. арк.).

40. Шаповал В.М., Пашкевич М.С., Герасименко Т.В. Планування сталого розвитку туристичної території (на прикладі Дніпропетровської області). *Науковий погляд: економіка та управління*. 2017. № 2(58). С. 170–179. URL: http://www.scientificview.umsf.in.ua/archive/2017/2_58_2017/18.pdf. (0,43 друк. арк., особистий внесок автора: розроблено методику короткострокового планування розвитку туризму на основі оптимізації бюджетних інвестицій – 0,2 друк. арк.).

41. Шаповал В.М., Герасименко Т.В., Шпак М.В. Управління розвитком туризму (на прикладі Дніпропетровської області). *Економічний вісник НГУ*. 2017. №1(61). С. 159–166. URL: https://ev.nmu.org.ua/docs/2018/1/EV20181_159-166.pdf. (0,52 друк. арк., особистий внесок автора: обґрунтовано створення регіональної системи управління туризмом на засадах програмно-цільового і маркетингово-аналітичного підходів – 0,25 друк. арк.).

42. Шаповал В.М., Герасименко Т.В. Фактори та принципи підвищення ефективності діяльності підприємств туристичного комплексу. *Економічний вісник НГУ*. 2016. №3 (55). С. 79–86. URL: https://ev.nmu.org.ua/docs/2016/3/EV20163_079-086.pdf. (0,48 друк. арк., особистий внесок автора: обґрунтовано фактори та принципи підвищення ефективності підприємств туристичного комплексу з урахуванням міжгалузевих зв'язків – 0,35 друк. арк.).

43. Шаповал В.М., Герасименко Т.В. Особливості реалізації інформаційних технологій відповідно до підприємств туристичного комплексу. *Сталий розвиток економіки*. 2016. № 3(32). С. 79–85. URL: <https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/370/353>. (0,39 друк. арк., особистий внесок автора: обґрунтовано вплив інформаційно-комунікаційних

технологій на ефективність, витрати та результати діяльності підприємств туристичного комплексу – 0,25 друк. арк.).

44. Шаповал В.М., Герасименко Т.В. Основи стратегічного управління розвитком туристичної галузі України. *Інноваційна економіка*. 2016. №9-10(6). С.37–44. URL: https://ie.at.ua/IE_2016/InnEko_9-10_2016.pdf. (0,53 друк. арк., особистий внесок автора: обґрунтовано стратегічні напрями розвитку туристичної галузі та використання туристської ренти для її ресурсного забезпечення – 0,35 друк. арк.).

Статті в наукових виданнях іноземних держав:

45. Herasymenko T. V. Innovation and investment development of the regional tourist infrastructure of Ukraine. *International Scientific Journal Business-Engineering. Georgian Technical University*. 2025. №3-4. P. 275-278. <https://drive.google.com/file/d/1SOGR-KZQMoOetFW6G1odSjtw2dWwIwmy/view>. (0,4 друк. арк.).

46. Herasymenko T. V. Assessment of investment and innovation activity of high-tech TNCs. *International Scientific Journal Business-Engineering. Georgian Technical University*. 2024. №3-4. P. 193-195. https://drive.google.com/file/d/1_eMFG-BXWDsJvCyL2eJ0IT54GBGpM07Y/view. (0,24 друк. арк.).

47. Bezuhla L., Herasymenko T., Bieloborodova M. Volunteering and Volunteer Tourism: Challenges and Realities. *Green, Blue and Digital Economy Journal*. 2022. № 3(2), 1-8. <https://doi.org/10.30525/2661-5169/2022-2-1>. (0,53 друк. арк., особистий внесок автора: обґрунтовано напрями розвитку міжнародної співпраці у сфері волонтерського туризму – 0,17 друк. арк.).

Вибрані праці апробаційного характеру:

48. Shapoval V., Bieloborodova M., Herasymenko T., Dubrova N., Nechepurenko M. Resource Management of Stakeholders in the Concept of Business Social Responsibility. *Proceedings of the 37th International Business Information Management Association (IBIMA)*, Cordoba, Spain, 1–2 April, 2021. – P.8536–8544. URL: <https://ibima.org/accepted-paper/40189-2/> ISBN: 978-0-9998551-6-4; U.S.A. Library of Congress: ISSN: 2767-9640. (0,64 друк. арк., особистий внесок автора: обґрунтовано ресурсний підхід до групування та взаємодії стейкхолдерів на засадах Парето-оптимальності – 0,13 друк. арк.).

49. Shapoval V., Herasymenko T., Bieloborodova M., Kyryliuk I., Dubrova N. Integrated Approach to Development of Tourism Industry in the Ukraine Regional Based on Modern Information Technologies. *Proceedings of the 37th International Business Information Management Association (IBIMA)*, 1–2 April, Cordoba, Spain, 2021. – P. 8527-8535. URL: <https://ibima.org/accepted-paper/integrated-approach-to-development-of-tourism-industry-in-the-ukrainian-regions-based-on-modern-information-technologies>. (0,71 друк. арк., особистий внесок автора: обґрунтовано роль інформаційних технологій у використанні туристичних ресурсів і розвитку туристичних територій – 0,14 друк. арк.).

50. Kyryliuk I., Shapoval V., Povorozniuk I., Herasymenko T., Lytvyn O. Tourism during Pandemic of COVID-19: Analysis of the Situation and Ways out of the Crisis. *The 36th IBIMA (International Business Information Management Association) Conference*, Granada, Spain, 4–5 November. 2020. P.8888–8896. URL:

<https://ibima.org/accepted-paper/tourism-during-pandemic-of-covid-19-analysis-of-the-situation-and-ways-out-of-the-crisis/>. (0,6 друк. арк., особистий внесок автора: обґрунтовано застосування інновацій, інформаційних технологій і smart-туризму для відновлення галузі після пандемії COVID-19 – 0,12 друк. арк.).

51. Shapoval V., **Herasymenko T.**, Kyryliuk I., Berbets T., Lytvyn O. Planning of Sustainable Development of Tourism in Ukraine (on the Example of the Dnepropetrovsk Region). The 36th IBIMA (International Business Information Management Association) Conference, Granada, Spain, 4–5 November. 2020. URL: <https://ibima.org/accepted-paper/planning-of-sustainable-development-of-tourism-in-ukraine-on-the-example-of-the-dnepropetrovsk-region/>. (0,71 друк. арк., особистий внесок автора: обґрунтовано інформаційні інструменти управління сталим розвитком туристичних територій – 0,14 друк. арк.).

52. Шаповал В.М., **Герасименко Т.В.**, Шаповал І.А. Особливості реалізації цифрових технологій у туризмі. Збірник тез I Міжнародної науково-практичної конференції «Сталий розвиток туризму на засадах партнерства». Львів: 31 жовтня - 1 листопада 2018 р. ЛТЕУ. С. 252-255. URL: <http://surl.li/sbcvys>. (0,19 друк. арк., особистий внесок автора: обґрунтовано вплив інформаційно-комунікаційних технологій на просторову організацію та ефективність підприємств туристичного комплексу – 0,07 друк. арк.).

53. Herasymenko T. Prospects for the development of rural tourism in the Dnepropetrovsk region. Tourism in conditions of uncertainty: from theory to practice: Materials of I international scientific-practical Internet conference, May 12, 2021, Dnipro / scientific red. V.M. Shapoval; Ministry of Education and Science of Ukraine, Nat. tech. Dnipro Polytechnic University. Dnipro: NTU «DP», 2021. С.37-39. URL: <https://surl.li/ulhbfj>. (0,18 друк. арк.).

54. Herasymenko T.V. Economic and organizational basis for the development of Ukrainian rural tourism. Теорія, практика та інновації розвитку туристичної і готельно-ресторанної індустрії: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 27-28 травня 2021 р., м. Умань. Умань: Уманський національний університет садівництва, 2021. С. 34-36. <https://surl.li/bjgobq>. (0,2 друк. арк.).

55. Bieloborodova M., **Herasymenko T.** Prerequisites for Sustainable Tourism Development in the Regions of Ukraine. Сталий розвиток – XXI століття. Дискусії 2021: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції / Національний університет «Києво-Могилянська академія» / за ред. проф. Хлобистова Є.В. Київ, 2021. С. 458-467. <https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u423/materials21.pdf>. (0,59 друк. арк., особистий внесок автора: застосовано екологічну криву Кузнеця для оцінювання сталого туризму в регіонах України та зв'язку доходів з екологічною орієнтацією попиту – 0,27 друк. арк.).

56. Пилипенко Г., **Герасименко Т.** Соціокультурні фактори розвитку українського бізнесу. Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Соціально-компетентне управління та безпека підприємницьких структур в умовах воєнної економіки». (Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, 28-29 жовтня 2022 р.). С. 189-191. URL: <https://surl.lu/gmptyt>. (0,2 друк. арк., особистий внесок автора: проаналізовано соціокультурні чинники українського бізнесу за методикою Г. Хофстеде та їх вплив на організаційну

культуру – 0,1 друк. арк.).

57. Пилипенко Г., **Герасименко Т.** Трансформації глобального середовища функціонування міжнародного бізнесу. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Управління розвитком економічного середовища в умовах глобальних трансформацій» (УІПА, м. Харків, 21–25 травня 2023 р.). С. 306-308. URL: <https://surl.li/cmmhwc>. (0,2 друк. арк., особистий внесок автора: обґрунтовано вплив економічних, політичних і цифрових чинників глобального середовища на розвиток міжнародного бізнесу – 0,1 друк. арк.).

58. Герасименко Т.В. Вплив глобалізаційних процесів на розвиток туризму. Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих вчених: Розвиток туристичного бізнесу, економіки та підприємництва: виклики сьогодення 26-27 вер. 2023 р. Дніпро. НТУ «ДП». С. 113-116. URL: <https://surl.li/rcqgnd>. (0,18 друк. арк.).

59. Герасименко Т.В. Інноваційний розвиток регіональної туристичної інфраструктури України. Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих вчених: Розвиток туристичного бізнесу, економіки та підприємництва: виклики сьогодення 26–27 вер. 2024 р. Дніпро. НТУ «ДП». С. 11-14. URL: <https://surl.li/uakqyz>. (0,22 друк. арк.).

60. Герасименко Т.В. Інноваційний розвиток інфраструктури для інклюзивного туризму у воєнний та післявоєнний період. Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих вчених: Розвиток туристичного бізнесу, економіки та підприємництва: виклики сьогодення 25-26 вер. 2025 р. Дніпро. НТУ «ДП». С. 13-15. URL: <https://surl.li/wuzbdm>. (0,2 друк. арк.).

61. Герасименко Т.В. Механізми державно-приватного партнерства в Україні та ЄС в інноваційному розвитку інфраструктури туризму. Маркетингові та організаційні механізми повоєнного розвитку галузі гостинності та туризму України: зб. тез доповідей III Міжнародної наук.-практ. конф. (12.05.2025 р., м. Харків). Ч. 1. Харків : Нац.техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т», 2025. С. 378-380. URL: https://drive.google.com/file/d/1OnFZPqs8h1moYgx1y9ydLhSnU_Zbrnqh/view. (0,2 друк. арк.).

62. Герасименко Т.В. Цифровізація готельно-ресторанного бізнесу в Україні шляхом доступної адаптації міжнародних інновацій: зб. тез доповідей XVI Міжнародної науково-технічної конференції аспірантів та молодих вчених, Дніпро, 04–06 березня 2026 року / НТУ «Дніпровська політехніка» – Дніпро : НТУ «ДП», 2026. С. 579-580. URL: <https://rmv.nmu.org.ua/ua/arkhiv-zbirok-konferentsiy/naukova-vesna.php>. (0,17 друк. арк.).

63. Герасименко Т.В. Інноваційний розвиток регіональної туристичної інфраструктури України на засадах сталого розвитку з урахуванням досвіду ЄС. Стратегії та політики ЄС: інституційна структура та механізми реалізації: матеріали III науково-практичної конференції (26-27 березня 2026 року) – Кривий Ріг: Навчально-науковий інститут економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського Криворізького національного університету, 2026. С. 133-135. URL: <https://surl.cc/gdrpcw>. (0,2 друк. арк.).

64. Герасименко Т.В. Туристична інфраструктура як складова сталого розвитку регіонів у програмних документах. «Сучасні тенденції розвитку індустрії туризму та гостинності: Європейські практики та українські реалії»: матеріали V міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків / колектив авторів; Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, 2026. С. 229-232. (0,27 друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Герасименко Т.В. Інноваційний розвиток регіональної туристичної інфраструктури в умовах трансформації економіки. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка». – Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», Дніпро, 2026.

У дисертації вирішено важливу наукову проблему формування теоретико-методологічних, методичних та організаційно-економічних засад інноваційного розвитку регіональної туристичної інфраструктури. Розроблено цілісний підхід, що поєднує інтегральне оцінювання, просторову діагностику, адаптацію європейського досвіду, визначення трансформаційних та інвестиційних пріоритетів і диференційованих стратегій.

У першому розділі систематизовано наукові підходи та зміни дослідницьких пріоритетів щодо туристичної інфраструктури. Уточнено її сутність як територіально організованої багаторівневої соціально-економічної системи матеріально-ресурсних, сервісних, інформаційно-комунікаційних та інституційно-управлінських елементів. Виокремлено рівні інфраструктурного ядра, умов функціонування та потенціалу розвитку; обґрунтовано засади її трансформації на принципах глокалізації, сталості, цифровізації, інклюзивності та безпекової стійкості.

У другому розділі розроблено підхід до інтегрального оцінювання регіональної туристичної інфраструктури та алгоритм побудови індексу ТІ. Алгоритм охоплює нормування показників, визначення локальних і глобальних ваг та їх ієрархічне агрегування. Значення ТІ для областей України становлять 0,33–0,71, засвідчуючи значні просторові диспропорції. Сформовано типологію регіонів за моделлю «ядро – внутрішня напівпериферія – зовнішня напівпериферія – периферія», визначено диференційовані напрями їх розвитку, а стійкість результатів підтверджено ранговим кореляційним аналізом.

У третьому розділі визначено інституційні та інноваційно-інвестиційні передумови трансформації туристичної інфраструктури, проаналізовано її інвестиційне забезпечення. Удосконалено оцінювання економічної результативності на основі моделі «витрати – випуск», що враховує прямі, непрямі та індуковані ефекти, локалізацію доходів, структуру витрат і розвиненість регіональних ланцюгів створення вартості.

У четвертому розділі проведено просторову діагностику 231 регіону ЄС рівня NUTS 2. За результатами факторного і кластерного аналізу виокремлено збалансований, трансформаційний, висококонцентрований та інтенсивний типи

розвитку. Зіставлення ТІ, ТР та ЕІ засвідчило відсутність однозначної залежності між розвитком інфраструктури, інтенсивністю її використання й економічною віддачею. Типологізовано референтні європейські моделі управління туристичними DESTINATION. На основі УМІ та SEPI сформовано індекс TPI, що поєднує інфраструктурний дефіцит, управлінську зрілість і резерв результативності. Обґрунтовано врахування компонентної структури трансформаційної потреби. Значення ТІ Луганської області використано лише для сценарної апробації TPI та моделі фінансування, тому результати мають умовний характер.

У п'ятому розділі розроблено двоконтурний організаційно-економічний механізм, що узгоджує стратегічний та економічний контури інноваційного розвитку туристичної інфраструктури. Побудовано модель підтримки інвестиційних рішень, яка поєднує гарантовану і пріоритетну складові фінансування, враховує TPI та адаптивний коефіцієнт потенційного мультиплікативного ефекту. Її стійкість підтверджено аналізом чутливості та методом Монте-Карло. Удосконалено та апробовано в Самарівській і Перещепинській міських територіальних громадах підхід до стратегічного позиціонування територій, вибору моделей управління, пріоритетних і комплементарних стратегій.

Практичне значення результатів полягає в їх використанні для розроблення регіональних стратегій, програм післявоєнного відновлення, туристичних програм та інвестиційних проєктів.

Ключові слова: регіональна туристична інфраструктура, інноваційний розвиток, трансформація економіки, інтегральне оцінювання, просторова диференціація, управлінська зрілість, соціально-економічна результативність, пріоритетність трансформації, організаційно-економічний механізм, економіко-математична модель, інвестиційне забезпечення, стратегічне управління, туристична DESTINATION, інституційне середовище, безпекова стійкість.

SUMMARY

Herasymenko, T. V. Innovative Development of Regional Tourism Infrastructure under Economic Transformation. – Qualifying scientific work presented as a manuscript.

Dissertation submitted for the degree of Doctor of Sciences in Economics in speciality 08.00.05 «Development of Productive Forces and Regional Economy». – Dnipro University of Technology, Dnipro, 2026.

The dissertation provides a comprehensive solution to the important scholarly problem of developing the theoretical and methodological foundations, methodological tools, and organisational and economic framework for the innovative development of regional tourism infrastructure. A holistic approach has been developed that combines integrated assessment, spatial diagnostics, adaptation of European experience, identification of transformation and investment priorities, and differentiated strategies.

The first chapter systematises research approaches and shifts in research priorities concerning tourism infrastructure. Its essence is conceptualised as a territorially organised, multilevel socioeconomic system comprising physical and resource, service,

information and communication, and institutional and governance components. The levels of the infrastructure core, operating conditions, and development potential are distinguished; the foundations for its transformation are substantiated based on the principles of glocalisation, sustainability, digitalisation, inclusivity, and security resilience.

The second chapter develops an approach to the integrated assessment of regional tourism infrastructure and an algorithm for constructing the TI index. The algorithm comprises the normalisation of indicators, determination of local and global weights, and their hierarchical aggregation. TI values for Ukrainian regions range from 0.33 to 0.71, indicating pronounced spatial disparities. A regional typology based on the «core – inner semi-periphery – outer semi-periphery – periphery» model is developed, differentiated development priorities are identified, and the robustness of the results is confirmed through rank correlation analysis.

The third chapter identifies the institutional, innovation, and investment prerequisites for the transformation of tourism infrastructure and analyses its investment support. Economic performance assessment is enhanced using an input–output model that accounts for direct, indirect, and induced effects, local income retention, expenditure patterns, and the maturity of regional value chains.

The fourth chapter presents a spatial diagnosis of 231 EU regions at the NUTS 2 level. Factor and cluster analyses identify balanced, transformational, highly concentrated, and intensive development types. A comparison of TI, TR, and EI reveals no unambiguous relationship between infrastructure development, intensity of use, and economic returns. A typology of reference European tourism destination governance models is developed. Based on UMI and SEPI, the TPI index is constructed, combining infrastructure deficit, management maturity, and untapped performance potential. The need to account for the component structure of transformation needs is substantiated. The TI value for Luhansk Region is used solely for scenario-based testing of TPI and the funding allocation model; therefore, the corresponding results are conditional.

The fifth chapter develops a dual-contour organisational and economic mechanism that aligns the strategic and economic contours of the innovative development of tourism infrastructure. An investment decision support model is constructed that combines guaranteed and priority-based funding components and incorporates TPI and an adaptive coefficient of the potential multiplier effect. Its robustness is confirmed through sensitivity analysis and Monte Carlo simulation. An approach to the strategic positioning of territories and the selection of governance models, priority strategies, and complementary strategies is enhanced and tested in the Samar and Pereshchepyne urban territorial communities.

The practical significance of the findings lies in their applicability to the development of regional strategies, post-war recovery programmes, tourism development programmes, and investment projects.

Keywords: regional tourism infrastructure, innovative development, economic transformation, composite assessment, spatial differentiation, governance maturity, socioeconomic performance, transformation priority, organisational and economic mechanism, economic and mathematical model, investment support, strategic management, tourism destination, institutional environment, security resilience.